

3.

Magánterület

Halottak napi magánóra a tordai honvédtemetőben – Benkő Levente írása

6.

Portré

Relativitáselmélet József Attilával – Csinta Samu beszélgetése Pető Mária sepsiszentgyörgyi fizikatanárral

10.

Térkép

Egy hét televízió és számítógép nélkül – Szodorai Melindának, a szilágysomlyói Báthory István Magyar Tannyelvű Általános Iskola tanítónőjének írása

14.

Tanterem

Második idegen nyelvként jóval kevesebb eredménnyel sajátítható el a német nyelv – Végh Balázs írása

18.

Diákszemmel

„Én a vakációnak örülök a legjobban” – a csíkkarcfalvi Mártonffy György Általános Iskola 5. és 6. osztályos diákjainak véleménye

22.

Óvoda

Szejeeet, nem szejeeet – Gergely Edó írása

23.

Pályáz(z)atok

Pályázati felhívás gyakorló tanítók részére

24.

Hivatalos

4.

Láthatár

Az idegen nyelvek tanulásának zsákutcai, avagy a fertályolt tudás – Molnár Judit írása

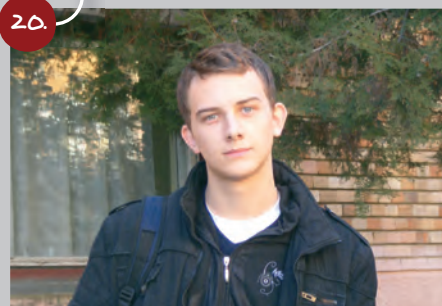
12.

Fotóriport

Kis közösség, ahol mindenki számít – a kolozsvári Onisifor Ghibu iskola – Tóth Orsolya képriportja

20.

Tanterem

Módszerek a magolás ellenében – Bíró Blanka írása

8.

Lélekjelenlét

Az osztályfőnökség nem csak adminisztratív munka – Kiss Judit beszélgetése Keresztesi Polixéna kolozsvári iskolapszichológussal

16.

Láthatár

Korai beavatkozás a későbbi sikerekért – Nagy Szilárd gyógypedagógus írása

21.

Szülői szemmel

Az atlasz, a lexikon és a rendszerezés utáni vágy – Kiss Judit írása

1.

„Elengedni a gyereket, mint a tornászt, és elkapni, ha zuhan”

2011.

11.

SZÁM

NK MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2011. NOVEMBER • 11. SZÁM

Fotó • Tóth Orsolya

ISSN 2065-9725

ÁRA 3,5 LEI

BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
PEDAGÓGIA ÉS ALKALMAZOTT DIDAKTIKA INTÉZET
KOLOZSVÁR, KOGĂLNICEANU UTCA 4. SZÁM

KONFERENCIAFELHÍVÁS

A BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
PEDAGÓGIA ÉS ALKALMAZOTT DIDAKTIKA
INTÉZETE
2012. MÁRCIUS 30. – ÁPRILIS 1. között
NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIÁT
szervez
TUDÁS ÉS TANULÁS
címmel.

A rendezvény célja, hogy a résztvevők megismerhessék egymás eredményeit, megvitathassák az aktuális problémákat, a jövő kihívásait. A témák megismerését plenáris ülés, szekcióülések és poszterbemutató keretében kínáljuk az érdeklődők számára.

Célcsoport: Magyar nyelvterületeken működő/kutató óvodapedagógusok, tanítók, tanárok, gyógy-pedagógusok, logopédusok, szülők, intézményvezetők, felsőoktatásban és tanügyigazgatásban dolgozók, egyetemi, magiszteri és PhD-hallgatók.

A konferenciára előadással, poszterrel vagy résztvevőként lehet jelentkezni. A tervezett szekciók: képzés- és neveléstörténet, pedagógia, didaktika, gyakorlati képzés stb. (A végleges szekciókat a jelentkezések alapján alakítjuk ki.)

Az előadások időtartama max. 20 perc, a konferencia nyelve magyar. Terveink szerint az előadásokat nyomtatott, ISBN számmal ellátott utókiadványban (vagy CD-n) megjelentetjük. A konferencia pontos programjáról a későbbiekben tájékoztatjuk a jelentkezőket.

A konferencia **részvételi díja:** pedagógusoknak 80 RON, egyetemi, magiszteri és PhD-hallgatóknak 30 RON. A részvételi díj tartalmazza a regisztrációs csomagot, a konferenciakötet kiadási költségeit, a szünetekben a kávé és az üdítő költségeit.

A tematikus előadás vagy poszter bemutatására legfeljebb 2000 karakteres, magyar nyelvű összefoglalóval lehet jelentkezni. Az előadás- és poszter-összefoglalóknak ismertetniük kell a kutatás céljait, kérdéseit, az alkalmazott módszereket, a kutatás lebonyolítását és eredményeit.

A jelentkezési határidő: 2012. FEBRUÁR 20. A jelentkezési lap letölthető a http://dppd.ubbcluj.ro/mag/new_honlaprol, ugyanitt közöljük majd a konferenciára vonatkozó további tudnivalókat. Információ kérhető a szervezőktől (Péntek Imre: pentek@gmail.com, Ozsváth Judit: ozsvathjudit@yahoo.com)

Kérjük, hogy a konferencián való részvétel lehetőségéről értesítse kollégáit, szakmai környezetét.

DR. DEMÉNY PIROSKA,
a Pedagógia és Alkalmazott
Didaktika Intézet igazgatója

dppd.ubbcluj.ro

KÓNYA ÁDÁM • KÓNYA ÉVA

A csillagos ég szabad szemmel

Könyvünket ajánljuk mindazoknak – 10-től 100 éves korig –, akik megismernék az égbolt titkait, a magyar költészet csodálatos természetleíró verseit, a csillagokhoz fűződő mondák világát és a legendákat, jelenségeket ábrázoló legszebb képzőművészeti alkotásokat, és akiket érdekel, hogy:

*Miért kék az ég és miért vörös alkonyatkor az ég alja?
Miért hull a jégeső a legforróbb nyári napokon?
Milyen jelt láthatott az égen Nagy Konstantin császár?
Miért hatalmas néha a felkelő Nap vagy Hold?
Kinek jelenhet meg a Brocken-hegyi kísértet?*

Miért változik napról napra az esti égbolt képe?

Hogy találhatunk rá a legszebb csillagképekre?

Miért ragyognak a csillagok?

Miért láthatjuk ősszel a legtöbb hullócsillagot?

Melyik csillag vezette a napkeleti bölcseket a betlehem-i jászolhoz?

November végétől megrendelhető a szerkesztőségben!

Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7. szám, Sepsiszentgyörgy, 520055, Kovászna megye, Románia, e-mail: cimboramail@gmail.com

www.cimbora.net

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 3,5 lej/szám
Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 3 lej/szám

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefón: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Az érzelmi biztonságról tartott előadást Vekerdy Tamás neveléskutató

„Elengedni a gyereket, mint a tornászt, és elkapni, ha zuhan”

Az életkornak megfelelő teljesítményt kell elvárni a gyerekektől, szögezte le Sepsiszentgyörgyön Vekerdy Tamás. A neves magyarországi pszichológus, neveléskutató szakember *Érzelmi biztonság – Mit kell(ene) tudnunk a gyerekekről és magunkról?* címmel tartott előadást Háromszéken.

Hogyan lehet érzelmi szempontból igényességre nevelni a gyereket?

„Mintha teljesen megfedkezünk volna a gyerekről, arról, hogy mikor milyen. Pedig ha ezt figyelembe vennénk, akkover töretlenül működne a kommunikáció, ami a gyerek érzelmi biztonságát adja” – szögezte le a pszichológus. Ha egy gyerek érzelmi biztonságban nő fel, ha pici korától megtanult személyes érzelmet kapni, elfogadni és viszonzni, akkor érzelmileg igényes lesz, és kamaszkorában megakadályozza egy gátlás abban, hogy személytelen kapcsolatokba sodródjék. Vekerdy Tamás kifejtette, akik érzelmi nélkülözéssel lépnek a kamaszkorba, váltogatott szexuális kapcsolatokon keresztül keresik az érzelmi kielégülést, amelyet általában ily módon nem tudnak megtalálni, sőt még rosszabb helyzetbe sodródnak.

Játékos tanulás helyett szabad játék

„A kisgyerek legfejlesztőbb tevékenysége a szabad játék. Nem a fejlesztő játék, nem a játékos tanulás, hanem a szabad játék” – hangsúlyozta Vekerdy. A kisgyerek a játékhoz belső képeket készít és ezeket kivetíti a környezetére: Ne lépj a szőnyegre, az a tenger! – és tudjuk, hogy látja a tengert, mert kivetíti a belső képet. Belső képet készíteni feldolgozást jelent, a gyerek számára azért fejlesztő tevékenység a szabad játék, mert eközben feldolgozza a világról nyert ismereteit, a feszültségeit, szorongásait, magyarázta a szakértő. Tanításra nincs szüksége, hiszen a kisgyerek tanulási formája a spontán utánzás, beszélnek körülötte és azt utánozza. A mesehall-

gatás viszont nagyon fontos, a minden nap mesét hallgató gyerek másfél évvel előzheti meg iskolába menés idejére azt, aki csak rendszertelenül hall mesét. A mese a gyerekek teljes világképet nyújt, nem elviszi őt a valóságtól, hanem bevezeti a valóságba. Gyűlölet-szeretet, élet-halál – a meséből megtanulja, hogy félelmetes dolgok vannak a világban, de jön a legkisebbik királyfi és megküzd a hétfejű sárkánnyal. A mese akkor kezdődik, amikor még a gyerek nem is tud beszélni, de már sok mindent ért, és a szülő visszameséli a napjának három-négy mozzanatát, kicsit később már állatokról mesél olyan meséket, amelyek nem vele történtek, és így jut el négy és fél-öt éves korára a tündérmeséig. Kisgyerek korban a növekedés két sarokpontja a szabad játék és a mese.

A tanítás gátlásokat alakíthat ki

„Ha a gyereket tanítják beszélni, rosszabbul és később fog megeredni a nyelve, és előfordulhat, hogy dadogni kezd, figyelmeztet a szakember. A tanítás gátlásokat indít el, holott a gyerek utánzási impulzusokból, kreatívan beszél. Azonkívül az óvodában, iskolában gyakran nyelvrongálás folyik” – fejtette ki a szakember. Példaként említette, hogy beesik a gyerek hétfőn az óvodába és kezd mesélni: „Hát, óvó néni, voltunk a nagymamánál. És kecskét láttunk. És nagyon érdekes volt”. Erre az óvó néni: „Kisfiam, háttal és éssel nem kezdünk mondatot!” Hát-tal és és-sel Arany János és Móricz Zsigmond is kezdett mondatot, így a kisgyerek is kezdhet. A másik példa, amikor a gyerek pénteken elmondja a tanító néninek, hogy vasárnap elmennek nagymamához meggyet szedni, hétfőn a tanító néni megkérdi, elmentetek tegnap a nagymamához? A gyerek kivágja: El! A tanító néni pedig szigorúan rászól, hogy válaszoljon egész mondatban. A finnugor eredetű magyar nyelvben az ígékötő teljes mondat, ilyen esetekben a peda-

• Vekerdy Tamás: „Aki érzelmi nélkülözéssel lépnek a kamaszkorba, váltogatott szexuális kapcsolatokon keresztül keresik az érzelmi kielégülést, amelyet általában ily módon nem tudnak megtalálni.”

gógus téved, és rongálja a gyerek nyelv-érzékét, mondta Vekerdy Tamás, aki le-szögezte, nagyon sok fontos dolgot nem tudnak pontosan a felnőttek a gyermeki világról, és még a tanügyben dolgozók is gyakran tévednek.

Nem a zsenik érnek hamarabb

„A kisgyerek valamikor 6 és 8 éves kora között lesz iskolaérett. Az iskolába nem iskolás gyerek megy, az óvoda feladata ugyanis nem az, hogy felkészítse a gyereket az iskolára, hanem az, hogy az óvodásnak kedvező körülményeket teremtsen a szabad játékhoz és a mindennapos meséléshez. Az iskolába az óvodás megy, aki az első két év alatt érik meg teljesen az iskolára, és nem úgy, hogy a zsenik hamarabb, a butábbak később, hanem esetleg éppen fordítva” – fejtette ki Vekerdy. Arra figyelmeztetett, tévedés az iskola részé-

Fotó: TÓTH ORSOLYA

- **Érzelmi biztonság.** „Ha egy gyerek pici korától megtanult személyes érzelmet kapni, elfogadni és viszonzni, akkor érzelmileg igényes lesz.”

ről, amikor arra törekszik, hogy az első osztályos karácsonyra írni-olvasni tudjon. Miért olvasson pont karácsonyra minden gyerek, aki összekerül egy osztályban? – tette fel a kérdést a szakember, aki úgy fogalmazott, a lányok eleve szorgalmasabbak és érettebbek, és egyazon osztályban legalább négy-féle gyerek ül a fejlődés szempontjából, hiszen korban több mint egy év eltérés lehet közöttük. Hatéves korban három hónap eltérés jól mérhető különbséget jelent, tehát nem kellene elvárni, hogy egyszerre tanuljanak meg írni-olvasni. „Szükségtelen gyorsan megtanítani a gyereket írni-olvasni, hiszen az írás készség, és készséget csak lassan lehet elsajátítani. Az autózvezetést sem lehet megtanulni két hét alatt, mondta Vekerdy. Készséggé csak akkor válik valami, ha rövid ideig intenzíven gyakoroljuk, aztán megszakítjuk, egész mással foglalkozunk, aztán alszunk, alvás és álom közben rendeződik, amit felvettünk nap közben és nagyon lassan így érik készséggé” – szögezte le. Azt is megemlítette, hogy a norvég és a svéd gyerekek negyedikes korukban alulteljesítenek értő olvasásban, rosszabbak a nemzetközi átlagnál, a magyar gyerekek pedig jobbak. Csakhogy ha ugyanezt a populációt újra megnézzük 15 éves korukban, a norvég és a svéd gyerekek messze meghaladják a nemzetközi átlagot, míg a magyar gyerekek mélyen elmaradnak. Erre az

a magyarázat, hogy ott lassan tanul-ták az olvasást, és soha nem is hagyták abba, mondta a neveléskutató. Ha hatodikos korában elakad a gyerek a matekszövegesnél, mert kiderül, hogy nem értette meg, akkor nem az hangzik el az iskolában, hogy „menj vissza, kisfiám, az első osztályba, a tanító néni pedig kérje vissza a diplomáját”, hanem megállnak, hiszen nagyszerű alkalom ez arra, hogy az egész osztály az értő olvasás rejtélyével foglalkozzék. És ez történik minden tantárgy esetében, hiszen ott nem fontos a tantárgy anyagát befejezni, lévén hogy azt úgylis elfelejtik a gyerekek. „A tantárgy anyaga tulajdonképpen alkalom a kulturális alapkészségek gyakorlására, és ha szükséges, még kilencedik osztályban is visszatérnek az értő olvasásra. Így a svéd érettségizettek sokkal jobbak értő olvasásból, mint a magyar diplomások” – figyelmeztetett a szakember. Mint mondta, kisiskolás korban a gyerekek óriási mennyiségű konkrétum felvételére képes, például idegen szavak nagy mennyiségét tudja elsajátítani, ha nem nyelvtani alapon tanítják neki, ha nem fordítják le az anyanyelvére, hanem úgy tanulja direkt módon, mint annak idején az anyanyelvét: mutatjuk és mondjuk. Ez gyűjtő korszak, de nem szabad a kisiskolást nyelvtannal, helyesírási szabályokkal megterhelni, hiszen egyelőre fogalma sincs az effajta absztrakciókról.

Kamaszkor: átépítés miatt átmenetileg zárva

Az absztrakcióra való képesség korszaka a kamaszkorban következik. A kamasz fiziológiás, élettani eredetű lustaságban szenved, nem tud sok anyagot magához venni, azonban rendezni képes, ugyanakkor struktúrát, törvényt keres – figyelmeztetett a szakember. Felelevenítette, hogy 1904-ben Magyarországon a gimnázium negyedik osztálya, a 14 éveseké volt a legkönnyebb, szinte csak ismételték, ugyanis azt tartották, a gyerekek kamaszodnak, ilyenkor nem szabad őket túlságosan megterhelni. Azóta rengeteg vizsgálat bizonyította ennek az igazát, mégis olyan az iskolarendszer, hogy hetedik-nyolcadik osztályban várják el a gyerektől a maximumot, mert azon múlik, hol fog majd továbbtanulni. Vekerdy arra is figyelmeztetett, nem lesz különösebben konfliktusos egy gyerek kamaszkora, ha kiskorában szerették, kamaszkorban pedig elengedik. A kamasz szemtelen és ítélkező, gyors érzelmi ére-sen esik át, a kialakult agyi pályák leépülnek, és teljesen új pályák sokasága épül fel. Waldorf-módszert oktatók mondták azt Németországban, hogy a kamaszokra ki kellene írni: „átépítés miatt átmenetileg zárva”. Undok, kellemetlen, és jó, ha a környezetében élő felnőttek tudják: hároméves kora körül igényelt annyi fel-tétlen elfogadó szeretetet, gyöngédséget, mint kamaszkorában, de ezt nem tudja kimutatni. Ha megsimítjuk a vállát, undorral elrántja magát. Mint a szakember figyelmeztet, a kamaszért egyet tehe-tünk: elviseljük a jelenlétét. Ne üldözzük el rendrakással, faggatással. A faggatott kamasz ugyanis hazudik, holott egyébként mániákus igazságkereső, de titkot őriz magában, a személyiségének a fej-lődését, amit ő sem ért. Ideges, fáradt, feszült, és ebből sok minden következik. Rohanva megjön, beszáguld a szobájába, nem is köszön, az anya utána megy, és már mondja is, nem is köszönsz, rosszabb vagy, mint egy ágyrajáró, a gyerek válasza, anya, hagyjál, mire az anya folytatja, szerencséd, hogy apád nincs itthon, és ez csak egyre rosszabb lesz. A megol-dás az, hogy nem megyünk utána, nem szólunk rá, és húsz perc múlva kijön ő, és lehet, hogy elkezd mesélni. Szüksége van ránk, mint a jó trénerre, aki elengedi a tornászt, de amikor zuhan, elkapja.

BÍRÓ BLANKA

Halottak napi magánóra a tordai honvédtemetőben

Gyermekkorom egyik kedves emléke a halottak napja. Emlékszem, hogy amikor még kicsik voltunk, mi gyújtottuk a gyertyákat, s mi tűzdelhattunk tele mindazoknak a sírját, akikre ők, a felnőttek némán, legfeljebb alig hallhatóan suttogva emlékeztek. Apai nagyapám, szegény, korán elment. Pár évesek voltunk mindössze, óvodáscsemeték, amikor egy esős májusi napon a falu kikísérte a temetőbe. Tisztán emlékszem magas, szikár alakjára, s ahogyan a tenyérenyi tükör előtt ülve a mosdószappanból habot kavart, s a pamaccsal addig s addig puhítja arcán a borostát, míg a borotvakés könnyen letakarította onnan azt. Óvatosan kikerülve apró fekete bajuszát. Tisztán emlékszem, hogy iskolások voltunk még, olyan tizenéves vásott kölykök, amikor egy halottak napján, amikor a gyertyák már majdnem csonkig égtek, s a család özvegy nagyanyánk mindig meleg házában vert pár órára tanyát, azt is megtudtuk, mert a felnőttek elmondták, hogy nagyapánk a falu legjobb szántóvető gazdáinak közül való volt. Előbb kuláknak tették őket, aztán a kollektív gazdaságok erőszakos megalakításakor mindenüket elszedték a kommunisták. S őt, szegényt, felémésztette, a sírba vitte a búsulás.

S akkor halottak napján vittük a gyertyákat, a parányi fényeket sírról sírra. Egyik dédapánk az első világháborúban esett el. Nagyanyánk, aki nem érthette meg, hogy apja a harcterről hazajöjjön, immáron felnőttként addig kereste, addig érdeklődött felőle, s addig ment, míg Temesvár környékén a sírját megtalálta. Másik rokonunkat munkaszolgálatos katonának vitték, mert az imént szoltam volt ugye arról, hogy a kommunisták szerint kulák, tehát meg-

„S akkor halottak napján vittük a gyertyákat, a parányi fényeket sírról sírra. Egyik dédapánk az első világháborúban esett el. Nagyanyánk, aki nem érthette meg, hogy apja a harcterről hazajöjjön, immáron felnőttként addig kereste, addig érdeklődött felőle, s addig ment, míg Temesvár környékén a sírját megtalálta. Másik rokonunkat munkaszolgálatos katonának vitték.”

bízhatatlan volt a család. S akkor bátyánknak egy napon halálhíre jött. Hogy a hivatalos változat szerint alagútásás közben nem figyelt, s a csille halálra gázolta; de valahányszor gyertyát gyújtottunk a sírján, mindig elhangzott a tulajdonképpeni igazság: agyonverték, mint kulákfiókat. S akkor gyertyát vittünk a Benkő József sírjára, aki pap, történetkutató, fűvész, nyelvész, teológus, tudományép-

szerűsítő vala, s akit a haarlemi tudós társaság tagjává választotta éppen kétszázharminc esztendeje. Még éltében, természetesen. S midőn sírról sírra vittük a fényt, apánk mesélt, mesélt, és magyarázott, suttogva, csak úgy.

Tordán jártam a minap. Reformáció napja volt, órákkal a halottak napi világítás előtt. Míg a műhelyben a kocsinak nevezett négykerekűmet szétszedték, majd összerakták, bőven volt időm egy kis bóklászatra. Az újtordai református templomban éppen padokat festettek-mázoltak, de az öreg presbiter azért feljött velem a torony-

„Emlékeimre hagyatkozva végül csak megtaláltam a hatalmas fejfát. A keresztek. S a márványlapokat. Nevekké, nevekké, kétszáz és huszonegy nevekké, Abrudán Pétertől Zsarkovics Lászlóig, Balogh Imrétől Ósz Pálig. Gyertyákat gyújtottam, mindannyiuk emlékére.”

ba, hogy a patinás harangokat s azok feliratát mustrára vegyük. Aztán a temetőbe baktattam: ha már itt vagyok, gyertyákat gyújtok a honvédek sírján. Több mint kétezer ötszázan estek el az 1944 őszi tordai harcokban, közülük kétszázhuszonegy nyugszik a közös sírkertben, négy német és tizenöt szovjet katona társaságában, mert ugye, az egykori barátokat és ellenségeket egybeöleli az anyaföld. Eltévesztettem az ösvényt, pedig az emlékükre tizenegy esztendeje állított hatalmas fejfa lábánál néhány esztendeje egy szeptemberi főhajtáson is itt voltam, s az Erdély-szerte elesett honvédek s elpusztított foglyok emléke ápolását szívén viselő Pataky Jóska bácsi is távirányított telefonon: a középső lépcsőn, menjek csak, nagyon szépen köszöni, s holnap ők is hoznak gyertyát és koszorút. A másnapi világításra készülődők verőfényben separték a zizegő avart, s gyomlálták az elszáradt virágokat. Az ösvény mellett három nemzedék férfija: nagyapa, a fia és annak is a fia takarították másnapra a sírt. A nagyapa szabadkozott. Emlékeimre hagyatkozva végül csak megtaláltam a hatalmas fejfát. A keresztek. S a márványlapokat. Nevekké, nevekké, kétszáz és huszonegy nevekké, Abrudán Pétertől Zsarkovics Lászlóig, Balogh Imrétől Ósz Pálig. Gyertyákat gyújtottam, mindannyiuk emlékére. A nagyapa szabadkozott, mert nem tudta, a fia honnan tudta volna, s az unokája honnan tudta volna, hogy hol nyugosznak a katonák.

BENKŐ LEVENTE

Az idegen nyelvek tanulásának zsákcúái, avagy a fertályolt tudás

Az általános műveltséget nem kilóra és nem centire mérik – nem keríthető körbe bizonyos szavak-kifejezések ismeretével. Az sem állítható, hogy kizárólag az anyanyelvén kívül bizonyos számú más nyelvet is ismerő egyén tarthat igényt a(z) általános műveltség jelzőre. És még sorolhatnék effajta blódségeket, lufiként szétpukkanó félígazságokat, közelebb a tudás meghatározásához akkor sem jutnék. Hogy hatalom, azt Bacon óta tudjuk. De milyen tudásból lehet hatalom? És milyen hatalom lesz ilyen vagy olyan tudásból? Ez utóbbira talán már-már konkrét, empirikus eszközökkel mér-

„Az egyik legszebb és minden időben érvényes bibliai példázatnak a bábéli nyelvzavart tartom. Igen, ez a legintelligensebb, kifinomultabb büntetés az értelmetlen és terméketlen acsarkodásnak-piszkálódásnak: egyszerűből okafogyott lesz a hajcihő, mert bármit is mondjon valaki, azt úgysem érti a másik.”

hető választ is adhatok: a 90-es évektől kezdve ugyanis, amikor a különböző tévéadókon beindultak a napi vagy heti rendszerességgel sugárzott műveltségi versenyek, szép összegeket lehetett a szerteágazó tudással szerezni. Márpedig – és ez ismét csak közhely! – manapság állítólag a pénz a legnagyobb hatalom. Nem mondhatnám, hogy minden alkalommal moccanatlanul követtem ezeket a műsorokat, de másnap az iskolában legtöbbször értesültem az előző esti eredményekről. Nagyon gyakran újságotlák, hogy a fődíjat olyasmivel nyerte meg a versenyző, amiről előző hetekben beszéltünk, illetve az sem volt ritka, hogy bosszankodva mondták: elúszott a nagy pénz, nem tudta sen-

ki a választ, holott ők, pedig még csak diákok, azonnal rávágták. Merthogy együtt megbeszéltük. Anyuka-apuka pedig büszke is volt a képernyő előtt ülő csemetére, hogy ha bent ülne a stúdióban, akkor milyen dagadó bukszával térne haza. És üzentek is nekem a szülők, hogy jelentkezzem én is játékosnak. (Ezt senki ne vegye hencegésnek, mivel akkoriban első-sorban irodalmi-mitológiai-történelmi kérdésekre adott válaszokkal lehetett „robbantani a bankot”, márpedig az a legkevesebb, hogy a tanár ahhoz értsen többé-kevésbé, ami a diplomáján is szerepel.) Mostanra viszont már jócskán megváltoztak az ilyen irányú műsorok, s ha netán bele-belenézek, szégyenkezem is eleget: a bulvárvilág ki-kivel-mikor és hogyan kérdései nem érdekelnek (így hát válaszolni sem tudnék), arról nem is beszélve, hogy különböző popegyütteseknek vagy -énekeseknek még a nevét sem tudom, nemhogy a slágereik egy-egy sorát folytatni tudnám. Magyarán: tavalyi hó lett az én „legendás” műveltségem, bújhatok vele bátran a föld alá. Illetve mégse, mivel – ha tévévetélkedőt mondok, akkor kizárólag a magyarországi médiára gondolok – némi esélyem még akad. Mivel újabban a már magasabb összegű kategória kérdései közé egy-egy „idegen” eredetű szó értelmezését sorolják és legnagyobb ámulatomra, majdnem minden alkalommal el is bukják a versenyzők a választ.

Kitől-mitől idegen?

Az egyik legszebb és minden időben érvényes bibliai példázatnak a bábéli nyelvzavart tartom. Igen, ez a legintelligensebb, kifinomultabb büntetés az értelmetlen és terméketlen acsarkodásnak-piszkálódásnak: egyszerűből okafogyott lesz a hajcihő, mert bármit is mondjon valaki, azt úgysem érti a másik. Talán ez volna az első adat az „idegennyelvűsége”? Nem tudom, esetleg a régmúlt idők viszonylatából nézve. De én most arra szeretnék valahogyan választ találni, hogy a mi jelenünkben egyszer csak mikor merült

„Épp eleget kellett más nyelven szólnunk, akarva-akaratlanul tájainkon sokan manapság is könnyebbnek tartják, ha a pungába teszik a kitanácát az abonament mellé, és hogy gyorsabban érjenek haza, veszik a buszt a faktúrakiadó bírógig, majd adnak egy telefont, hogy mindjárt otthon lesznek...”

fel a nem anyanyelvre használt idegen jelző. Mert ha jól emlékszem, akkor az „én időmben”, amikor én tanultam, akkor klasszikus (netán holt) nyelveket emlegettünk – a latint és az ógörögöt, a többi nyelvet modernnek mondtuk. (És ugyanez volt románul is a szóhasználat: limbi clasice și moderne.) Aztán történt, ami történt, nem kizárólag erre koncentráltam, de tény, hogy egy ideje magyarul is, románul is idegen nyelvet mondtunk. (Engedtessek meg nekem, hogy ehelyt most ne állítsam élesre annak az időzített pokolgépnek a robbanószerkezetét, miszerint számunkra az „elsődleges” idegen nyelv a román-e avagy önnön anyanyelvünk, a magyar. Egyrészt most nem ez a főtéma, másrészt mintha kezdenék – talán! – megérteni: ahogy szülőanyja is csak egyetlen lehet bárkinek, úgy anyanyelvből sincsen több.) Nem akarok fasisztoid néplélekelemzésbe sem fogni, csak azt jegyezni meg, amit az egyik volt francia elnök nem is olyan régen mondott, frappánsan meghatározva a francia hazafi fogalmát, aki – szerinte – két dolgot semmilyen körülmények között sem tesz: nem fütyöli a Marseillaise-t és nem beszél angolul. Arról nem tudok, hogy a brit hazafit kérdezték-e ebben a tárgyban, de úgy sejtem, mélységes sértésnek venné a feltételezést, hogy netán franciául vagy németül beszélne, és feltehetőleg a német is vala-

hogyan hasonlóan nyilatkozna. Vagyis a bábéli „átok” máig tartana? Nálunk felé még megfejlve a „rossz szomszédság török átok” mondással is?! A fentebb elmondottak ellenére meg kell cáfolnom önmagam, mivel tudok nagyon jó ellenpéldá(ka)t is.

Bábel ellenszere?

Nemcsak az ókor utolsó évszázadaiban, de a katolikus egyháznak köszönhetően még jócskán átnyúlva a középkorba is a mindenható „világnyelv” a latin volt. Függetlenül attól, hogy otthon, szűkebb vagy tágabb környezetben ki hogyan beszélt, ha latinul tudott, bárhol Európában elboldogult. Az újkor hajnalán viszont, a nagy forgalmú kereskedelmi központok kialakulásával, illetve nem utolsósorban az anyanyelv programját meghirdető reformációnak és „függvényének”, a könyvnyomtatásnak az elterjedésével nagyon gyorsan kialakulnak a nemzeti irodalmi nyelvek. Az általános az volt, hogy egy-egy nyelvjárás vált az irodalmi nyelvvé, az a dialektus, amit tudós vagy kereskedő embernek ismernie kellett, ha sikerre akarta vinni ügyeit: a franciának és az angolnak a nyüzsgő főváros Párizs, illetve London nyelvjárását kellett ismernie, a németnek az északon lévő kikötők miatt a felnémetet, az olasznak pedig a hosszú időn át a kultúrateremtés kegyelmi állapotát élő firenzei – toszkánt. De alakult úgy is irodalmi nyelv – például éppen a miénk –, hogy majdnem mindenik nyelvjárásból kerültek bele elemek. Nagyon egyszerű a magyarázata: az országot járó új hitet hirdető prédikátorok nem engedhették meg maguknak, hogy csak a saját nyelvjárásukat beszéljék, mert akkor esetleg más vidéken nem értik meg őket. (Elnézést a személyes vallomásért, de engem mindig meghat a közel négyszázhetven éve keletkezett Siralmas énnéköm kezdetű Bornemisza Péter-vers, nemcsak hallatlan modernsége miatt, de azért is, mert tetten érhető benne az épp akkortájt alakuló irodalmi nyelvformálódási folyamata.)

Látványosan jó távol kerültem a manapság divó „műveltségi” versenyektől, de a visszatéréshez nincs szükség mérföldet lépő csizmára. Elég a Bornemisza-szövegnél maradnunk, aki szerint: „Az Felföldet birják az kevély nimötök,/ Szerémségöt birják az fene törökök.” Magyarán a Mohács utáni szétszaggatásról beszél. Azt már nem érte meg,

Fotó • TÓTH ORSOLYA

- **A tudás hatalom?** „Amikor a különböző tévéadókon beindultak a napi vagy heti rendszerességgel sugárzott műveltségi versenyek, szép összegeket lehetett a szerteágazó tudással szerezni.”

hogyan osztrák tartomány lévén a német legyen a hivatalos nyelv, ennek „ellenszere” pedig a latin s hogy kétszáz év múlva költőutódját, Csokonai Vitéz Mihályt azért tilták ki végleg a debreceni kollégiumból, mert búcsúbeszédét magyarul merte elmondani, ezzel vonva az intézményre az esetleges bezáratás lehetőségét. A 18. század végének magyar nyelve pedig roskadozott a német és latin átvételek súlyától.

Kvartély, Viertel, fertály

A Kazinczyék által elindított nyelvújítás elsősorban ennek a nyomasztó tehernek a megszüntetését tűzte ki célul, ám olyan szavak-szófordulatok, amelyek akkorra már erősen begyökeresedtek, megmaradtak. Ilyen volt a „negyed” jelentésű kettős átvétel: egyrészt egyenesen a latinból (és lett belőle bérelt lakrész értelmű kvartély), másrészt a németbe ugyancsak a latinból került, de ott meghonosodott Viertelből a negyedrészt jelentő fertály. Ezt aztán nemcsak a 19., de a 20. század első felének irodalma is bőségesen illusztrálja, milyen széles körben használták, helyet, időt, sőt testrészt is jelölve vele. Ez volt aztán az a kérdés, amit néhány nap különbséggel két „műveltségi” versenyen is feltettek –

mindkétyszer felsőfokú végzettséggel rendelkező versenyzőnek! – és mindkétyszer elbukták a választ. A kérdés az volt, hogy hány perc egy fertályóra? No comment. Döbbenetemet megpróbáltam történelmi síkokra terelni, mondogatván magamnak, hogy épp eleget kellett más nyelven szólnunk, akarva-akaratlanul tájainkon sokan manapság is könyvebbnek tartják, ha a pungába teszik a kitancát az abonament mellé, és hogy gyorsabban érjenek haza, veszik a buszt a faktúrakiadó bíróig, majd adnak egy telefon, hogy mindjárt otthon lesznek... Jaj, ugye?! Ennek a történelmi kényszernek volna a következménye, hogy manapság viszont Magyarországon a legelemibb idegen szavakat sem ismerik? Tőlem például kérdezte meg – ugyancsak felsőfokú végzettségű –, hogy mit jelent az: souvenir? Egyszerűen nyugtatgattam magam, de tudtam, hogy nem ez a magyarázat. Valahol nagyon kisiklott a más nyelvek tanítása. Vagy én volnék menthetetlenül idejétmúlt? Ha volna valaki(k)nek érdemben válasza, előre is nagyon szépen köszönöm.

MOLNÁR JUDIT

Beszélgetés Pető Mária sepsiszentgyörgyi fizikatanárral

Relativitáselmélet József Attilával

– A fizika törvényei életünk minden percét befolyásolják – na de hogy az irodalomban is jelen lennének... Aki viszont Pető Máriától tanulja a fizikát, bizonyára semmi meglepőt nem talál az állításban. A sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium tanára szakmája azon ritka képviselői közé tartozik, akiknek óráját az a diák is kedveli, akinek amúgy semmilyen távlati terve nincs a „félelmetes” természettudománnyal.

• A SZERZŐ FELVÉTELE

• **Pető Mária:** „Mindig műszaki beállítottságú ember voltam, mindent szétszereltem, mindent összeraktam. Szeretem a képleteket is, de a lényeg, hogy működjék a szerkezet.”

– A csak az előírt tananyag, a tankönyvek felől nézve valamennyi tantárgy egyformán pocskék tud lenni. Ha viszont onnan közelítünk, hogy mit lehet az a tantárggyal kezdeni, máris működhetnek a dolgok. A gyerek folyamatosan találkozik a fizika eredményeivel, azzal, hogy miképpen működik a világ. Ha meg nem érti, fölösleges az egész.

– Diákjai a legvártabb órák közé sorolják az önrel való találkozást. Hogyan sikerül

vonzóvá tennie a fizikaórát? Saját talál-
mány vagy korábbi mintát alkalmaz?

– Nem tudnék felidézni ilyesmit, bár szerettem a baróti fizikatanáramat. Arra azonban jól emlékszem, hogy kilencedik elején három nehéz feladattal kezdtük a mechanika tanulását, amivel nem nagyon tudtam mit kezdeni, és akkor elhatároztam, hogy én ezt meg fogom érteni. A módszerem hosszú évek eredménye, húsz évvel ezelőtt még biztosan a tananyagot és tankönyvet engedelmesen követő tanárral beszélgetett volna. Viszont mindig műszaki beállítottságú ember voltam, mindent szétszereltem, mindent összeraktam. Szeretem a képleteket is, de a lényeg, hogy működjék a szerkezet. Ha a működést más számára is le akarjuk írni, akkor van igazán szükség a képletekre.

– Mivel kezdi a fizikaoktatást a kilencedik osztályban?

– Amíg mechanikával kezdtünk, mindig a sportból vettem a példákat. A szabadrúgások megtervezése a futballban: ha 18 méterről a bal felső sarokba akarjuk küldeni a labdát, az nem szerencse dolga. Ott a távolság, a szög, a lábfej feszessége, a külső vagy belső ív megtervezése mind-mind kőkemény fizika. Vagy a snooker, ami szerintem igen magas intelligenciaszintet igénylő sportág, a sikerhez pedig komoly ütközésimpulzus-fizikát kell tudni.

– Erre a lányok is vevők? Vagy nekik külön női példákat tartogat?

– Néha náluk is bejön, de ha nem, akkor veszem a teniszt vagy a ritmikus sportgimnasztikát, ahol a kecsesség mellett a buzogány vagy szalag útját nagyon pontosan meg kell tervezni ahhoz, hogy épp oda hulljon vissza, ahová kell. Mostanában a fénytannal kezdjük az oktatást, és itt mindig van aktuális, kéznél levő példa. Miért kék az ég? Erre a kérdésre a tanév végéig keressük a választ. A csillagok, a szép fénytani jelenségek megfigyelése és lefotózása többszörösen is fizika.

– És mikor „gorombul be”, mikor kerülnek elő a képletek?

– Mi minden órán elméletet is tanulunk, csak nem minden órán kerülnek elő a képletek. Elképzelhető, hogy a gyerekben akkor az az érzés marad, hogy végigszórakoztunk az órán, a következő egy-két óra viszont már arról szól, hogy az előbbi órára visszautalva le kell írni mindazt, ami akkor történt – immár a fizika nyelvén. A feladatmegoldás is hamar kezdődik, ezt a készséget korán ki kell alakítani, a kódolt nyelv, a képletek elsajátítása és alkalmazása ugyanolyan fontos része a fizikatanulásnak. A cél annak a tudásnak a megszerzése, hogy a gyakorlat a képletekben köszönjön vissza. A felmérők szöveges példáiban fel kell fedezni a fizikát a „Mári néni elment a piacra” típusú helyzetekben is.

– Egy új középiskolás osztálynál azonnal képes felmérni, milyen viszonyban voltak a diákok a fizikával a korábbi három évben?

– Az ötödik órára világossá válik számomra, hogy milyen hangulatban teltek a diákok számára a fizikával töltött korábbi évek. Hogyan közelítettek különböző témákhoz, oldottak-e feladatokat, végeztek méréseket, házi megfigyeléseket? – mindez szinte azonnal kiderül. A feladatok megoldása kapcsán tapasztalható hiányosságok egy hónapon belül derülnek ki, amikor már mi is elkezdünk feladatokat oldogatni. Én nagyon szeretek úgynevezett közepes vagy gyengébb képességű gyerekekkel dolgozni, nekik ugyan az elmélet nehezen megy, de mindenféle szerkezet megépítésében szívesen részt vesznek. És ha már kettőt-hármat összeraktunk, arra is rá lehet venni őket, hogy megnézzük, miért is raktuk össze.

– Diákjai szerint lenyűgöző, hogy mennyire tisztában mindennel, ami a világban történik.

– Valóban, elsősorban azzal igyekszem megragadni a diákjaimat, hogy mindenhez hozzá tudok szólni, hogy naprakész vagyok a történésekkel. Erre egyrészt tudatosan készülök, ugyanakkor úgy működtetem az agyam, hogy szükség esetén akár tíz fiókot is ki tudjak húzni benne, és mindegyikbe beletegyek valamit. Ha meg déli egy

óra körül az osztályban elkezdődik a horkolás, igyekszem olyan személyre szabott kérdést, témát bedobni, amiről korábban azt tapasztaltam, hogy mint-ha-mintha felcsillant volna rá annak a bizonyos diáknak a szeme. Néhány éve pedig működtetem a csillagászklubot, egyéb foglalkozásokat, ahol elhangzanak kérdések, amelyek megválaszolására korábban nem volt lehetőség, idő.

– *Mi van, ha valamire nincs azonnali válasza?*

– Akkor azonnal be kell vallani, hogy nem tudom, de utánanézek. És a legfontosabb, hogy be is tartsam az ígéretet. A tanulóim tudják rólam, hogy legkésőbb a következő órára hozom a választ, de olyan eset is bőven akadt, hogy már a következő szünetben megbeszéltük a levegőben maradt témát.

– *Melyek voltak a slágertémák fizikában huszonnégy évvel ezelőtt, és mit kérdeznek leginkább a mai diákok?*

– Első tanáreimben, 1988–1989-ben a magnó működése volt roppant aktuális téma, illetve az autók körül forogtak a nagy kérdések. Ma osztályfőgő a helyzet. A sportosabb osztályokban nyilván a sporttémák az elsődlegesek, főleg a bátrabb fiúk kérdeznek rá, hogy az ilyen-olyan mozdulatoknak, megvalósításoknak mi a fizikai elve. A többi osztályban talán az univerzum nagy kérdései jönnek leginkább elő, a keletkezéstől a robbanásokig, amelyekről felületes információk jutnak el hozzájuk tévéből, internetről. Meg szoktuk beszélni a gyerekek ismeretterjesztő csatornákon szerzett filmélményeit is, a *Mítoszrombolók* vagy az *Agyamentek* rendszeres beszélgetési témák az

óráimon. Vissza is játszunk jeleneteket, elemezzük, mi hogyan és miért történt, hogy az esetlegesen elcsúszott, félreértett információk a helyükre kerüljenek.

– *Mennyire tartja fontosnak például a sűrűn felbukkanó katasztrófaelméletek, kóssa meteoritok ügyének a kibeszélését? Ön kezdeményez ezekben a témákban, vagy kérdésekre válaszol?*

– Szinte valamennyi osztályban azzal kezdem, hogy megkérdelem: értesültek-e egy-egy hasonló aktuális témáról? Ilyen volt a közelmúltban a CERN bejelentése, miszerint olyan neutrínóoszillációt találtak, amelyek esetleg gyorsabbak a fénysebességnél, ezt szinte minden osztályban kitárgyaltuk. Amikor a NASA műholdja darabkáinak témája nem akart magától előjönni, provokáltam őket: na, ma délután ki hová készül elbújni, nehogy a fejére pottyanjon valami. És sajnos volt olyan osztály is, ahol a harminc gyerekekből senki sem halott az ügrről.

– *Hogyan kezeli a „guglizás” kérdéskörét?*

– Igyekszem minél hamarabb egyértelműsíteni a diákjaim számára: ha egy feladathoz konkrét információt szeretne, adok én neki forrásokat, de ne keresgéljünk mindenféle szemét között. Nem kategorikus tiltás ez, ha valaki a Google-ról szed össze információt, feldolgozás előtt közösen nézzük meg, mi használható, és mi a szemét. Házi dolgozatok esetében szigorúan megkövetelem a könyvészet felsorolását, és azt is tudják rólam, hogy olyan huncutságokra is képes vagyok, hogy elolvassam a könyvészetként feltüntetett forrásokat.

– *Ön szerint milyen az ideális tanár?*

– Az ideális tanár talán valahol ott kezdődik, hogy bármelyik gyerektársaságban jól érzi magát a tanítási folyamat során, a tanév végén pedig elmondhatja, hogy hozzátettem valamit a szaktudáson túl a gondolkodás, a világnézet fejlesztéséhez, a pozitív viszonyulás alakításához. Nem kell nekem négy év után valaki hagyományos értelemben fizikát tudjon, de ha képes hozzászólni a menet közben felmerülő kérdésekhez, célhoz értünk. Csak a példa kedvéért: kilencedikben tanuljuk a körmozgást, amit a csúszókorong vagy curling nevű sportágon keresztül tanulunk meg. Nekem nincs olyan tanítványom, aki a kilencedik végére ne tudja a frissen befejeződött világ bajnokság

eredményét, ne nézett volna végig részben vagy egészben legalább egy meccset – és már többnyire látta is, hogy ott mi és miért történik. De ha a kapcsoló leesik a falról, akkor sem rémüldözünk már, és nem Ohm törvényét szajkózzuk, hanem tudjuk, mihez nyúlunk. Ha ez működik, nincs semmi gond. Aki meg a fizika irányába akar tovább haladni, jöhet egy másik, kemény pluszmunka, de az már nem a tanórak műfaja.

– *Akadt-e olyan évfolyam, amelyet négy év után hiányérzettel bocsátott el?*

– Mindig van, sokszor felbukkan az ér-

„A végzősök többsége, ha tetszik, ha nem, a második félétől skatulyában kezdenek gondolkodni. Én viszont soha, számomra ez elfogadhatatlan. Nincs semmi bajom azokkal sem, akiknek a továbbiakban elvileg már nem kell a fizika, a bölcsészetre készülőknek azt mondom, hozzon nekem tíz verset, amelyben közösen megtaláljuk a fizikát, főleg a relativitáselméletet.”

zés, hogy talán ezt-azt még jó néven vettek volna, de valahogy nem fért bele az időbe. De a végzősök többsége, ha tetszik, ha nem, a második félétől skatulyában kezdenek gondolkodni. Én viszont soha, számomra ez elfogadhatatlan. Nincs semmi bajom azokkal sem, akiknek a továbbiakban elvileg már nem kell a fizika, a bölcsészetre készülőknek azt mondom, hozzon nekem tíz verset, amelyben közösen megtaláljuk a fizikát, főleg a relativitáselméletet.

– *Nagyon kérem, mondjon egy példát.*

– Kányádi Sándortól az *Úrsorompó*. József Attila esetében még könnyebb a választás, ő szege di egyetemi éveiben fizikát is tanult, főleg prózai írásaiban sok fizikai elem van. A gyerekek többsége szereti, főleg úgy, hogy a relativitáselméletet eleve úgy táplálják be az agyunkban, hogy az nehéz, érthetetlen. Pedig itt van körülöttünk.

CSINTA SAMU

Pető Mária Baróton született 1964-ben, szülővárosában végezte a középiskolát 1982-ben. Egyetemi tanulmányait elméleti nukleáris fizika szakon végezte Temesváron. 1987-től 1989 végéig különböző Hargita megyei iskolákban tanárkodott. A Székely Mikó Kollégium tanára 1990 januárja óta. 2007-től kezdődően rangos nemzetközi csillagászati, kozmológiai, asztrofizikai, részecskefizikai konferenciák résztvevője, éveken át részt vesz a Global Teenager programban. A Mikó Gimnáziumban népszerű csillagászklubot, tudósklubot működtet.

Beszélgetés Keresztesi Polixéna kolozsvári iskolapszichológussal

Az osztályfőnökség nem csak adminisztratív munka

– Sokszor hallani, hogy az osztályfőnökség nem ritkán elsősorban adminisztratív feladattá válik, ez pedig értelemszerűen csökkenti pedagógiai jelentőségét, ezáltal presztízsét mind a tanárok, mind a diákok, mind a társadalom szemében. A tanárok egy jelentős része nyűgnek, aránytalanul nagy terhelésnek érzi az osztályfőnöki munkát, amely nehezen mérhető, alig számszerűsíthető. Hogyan vélekedik a pszichológus, melyek ennek a munkának az alappillérei, legfontosabb összetevői?

– Az osztályfőnöki munka fő célja a diákok megismerése, a pedagógusok és diákok közti bizalmi kapcsolat kialakítása, amely nélkülözhetetlen a hatékony nevelési folyamatban. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni,

felkészítik a diákot arra, hogy alkalmazkodjék a környezeti elvárásokhoz és beilleszkedjék a társadalomba. A diákokkal való foglalkozás pedig maga után vonja a szülőkkel való együttműködést, a rendszeres kommunikációt, ahhoz, hogy a gyerek fejlődését nyomon követhessük és segítséget nyújthassunk neki vagy a családnak a problémás helyzetekben.

– Egy kamasznak-serdülőnek sokkal több érzelmi, intellektuális, testi, morális problémája és kérdése akadhat, mint amennyit az ember felnőttként el tud képzelni. Ilyenkor támaszra, segítségre szorul, vagyis olyan felnőttek figyelmére, akikkel naponta együtt van. A kisebb és a nagyobb diákoknak is nagy szüksé-

ni tud a diákok számára és ami modelként szolgál. A diákok meglátása szerint általában az az ideális tanár, akit azért kedvelnek, mert megnyerő a viselkedése, tiszteli a diákot, érdeklődő és ugyanakkor bizalmat sugall. A diákok nemcsak a szaktudást, hanem az emberi magatartást is értékelik a tanárban, akire felnézhetnek és példaképnek tekintenek.

– Egy 10–18 éves gyerek azt ismeri meg a világból, amit megmutatnak neki. Annyi mindent lát, annyi mindent tapasztal, az lesz a horizontja, amit a felnőttektől kap. A felnőtt társadalom senkire át nem hárítható felelőssége, hogy ez a horizont elég tágas legyen, hogy ebben az életkorban morális, érzelmi, intellektuális értelemben egyaránt kellően felvértezze. Az osztályfőnöki tevékenység, az osztályfőnöki óra, kirándulás, tábor, múzeumlátogatás, közös munkavégzés mind-mind ezt szolgálhatná. Mit gondol, miképpen kellene együttműködnie az osztályfőnöknek a többi tanárral és a szülőkkel, hogy összehangoltan támogassák a diákok látókörét, kijelöljék számukra a következő utat?

– Egyértelmű, hogy a gyerek, a serdülő nevelése együttműködésen alapuló munka eredménye, és akkor lesz hatékony, ha összehangoljuk. A diákok megismerése és a bizalmi kapcsolat kialakítása legtöbbször nem a tantermi tanítás folyamatában alakul ki, hanem ezen kívül: kirándulások, iskolán kívüli tevékenységek alkalmával és főleg csapatépítő jellegű hétvégeken. Az ilyen jellegű hétvégek lehetőséget nyújtanak az oszinnak és a pedagógusoknak, hogy a gyerek valódi énjét megismerjék, személyes beszélgetések alakuljanak ki, ami segít a pedagógusnak abban, hogy megértse a diák magatartásának okait és ennek megfelelően kezelje a gyereket. Hasonlóképpen fontos a szülők megismerése és a közvetlen kapcsolat kialakítása, hogy a konstruktív együtt-

Fotó • BIRÓ ISTVÁN

• Keresztesi Polixéna: „A diákok nemcsak a szaktudást, hanem az emberi magatartást is értékelik a tanárban, akire felnézhetnek, és akit példaképnek tekintenek.”

hogy az iskolai nevelési folyamathoz és egyben az osztályfőnöki munkához tartozik ugyanakkor a gyerek személyiségfejlődésének elősegítése, a különböző témák prevenciójellegű megbeszélése, az „élet dolgairól” szóló bizalmas beszélgetés is. Ezek ugyanis

gük van az iskolai életben a biztonság-
ra, a rendre, az áttekinthetőségre, ezt pedig az osztályfőnök tudja közvetíteni számukra. Meglátása szerint hogyan teheti ezt a leghatékonyabban?

– Az osztályfőnök viselkedése, attitűdje, életfelfogása az, amit közvetí-

működés megvalósulhasson. Érdemes lenne neveléssel kapcsolatos beszélgetéseket kezdeményezni, ahol lehetőség nyílik a szülőknek is megosztani a neveléssel kapcsolatos nehézségeiket. Nálunk is kezdik bevezetni az úgynevezett Szülők Iskolája jellegű szülői értekezleteket, amelyet az iskolapszichológus az osztályfőnökkel együtt vezet, és a neveléssel, a gyerek érzelmi és kognitív fejlődésével kapcsolatos témák kerülnek megbeszélésre. Az adminisztratív megbeszélések mellett javallott lenne hangsúlyt fektetni az ilyen jellegű beszélgetésekre is, hiszen ezáltal a szülő és a pedagógus is átláthatja a gyermek helyzetét és megkönynyíti a nevelési folyamatot.

– Az osztályfőnökök mögött nem áll konkrét szakmai háttér, amilyen az egyes szaktárgyak mögött. Az egyetemen a leendő pedagógusokat főleg szakterületükön képzik, pszichológiát, pedagógiát keveset tanulnak, gyakorlatra alig tesznek szert. Ezenkívül tudja minden tanár, hogy hová forduljon, ha szakterületén kérdései adódnak, az osztályfőnök mögött pedig nem áll ilyen szakmai és intézményi háttér, ezért esetlegesebb az információáramlás, a felkészülés, a szakmai konzultáció lehetősége. Mit javasol a szakember, hogyan lehet ezt fejleszteni?

– Az osztályfőnöki feladatkör elég nagy nyomást gyakorol az osztályfőnökre, hiszen bármi történik a gyerekekkel, az osztályfőnököt vonják felelősségre, megoldást kell, hogy találjon számos problémahelyzetre. A problémás helyzetek egy osztályban, amellyel a pedagógus szembesül, nagyon különbözőek, és sokszor meghaladják a pedagógus kompetenciáját. Számos hátrányos helyzetű, tanulási nehézséggel küszködő diákot próbálunk integrálni, gyakori az agresszív magatartás és a drogfogyasztás, a szorongás és túlterheltség is jellemző, az otthonról hozott nevelési hiányosság jeleit is észrevehetjük. Úgy gondolom, hogy ezen problémahelyzetek orvosolását mindenképp egy hatékony csapatmunka eredményezheti, amelyben az osztályt tanító pedagógusok, iskolapszichológus (vagy más szakember) és a szülő együttesen részt vesz. Az osztályfőnökök munkájával kapcsolatos továbbképzések szervezése hatékony lenne, ahol lehetőség nyílna a gyakori problémák

Fotó • TÓTH ORSOLYA

• „Problémahelyzetek orvosolását mindenképp egy hatékony csapatmunka eredményezheti.”

megbeszélésére és különböző témák feldolgozására, amely megkönnyítheti a gyerekekkel való munkát. A tanfelügyelőségek és pedagógusszervezetek szervezésében valósulhatnának meg az ilyen jellegű képzések, és szorgalmazni kellene olyan magyar nyelvű képzéseket, amelyek a tanári hatékonyság fejlesztését szolgálják.

– A jó közösség kialakításának feltétele, hogy a pedagógus jól ismerje a rábízott osztályt, tudja, hogy hol tart a csoportdinamikai folyamat, hogyan alakulnak a társas kapcsolatok, milyen feszültségek gyengítik a csoporttagok közötti kohéziót? Kikre hallgatnak a többiek, és kiket utasítanak el. Hogyan lehet hatékonyan közeledni, illetve kezelni például a kiközösített vagy a közösségtől önszántukból elkülönülő gyerekeket?

– Egy osztályközösségben mindig harc folyik a hatalomért, klikkesedés is kialakul, és ez természetes folyamat. Az osztályt ismerve azt is lehet látni, hogy a domináns személyek negatív vagy konstruktív irányba hatnak az osztálytársakra. Gyakoribb a negatív hatás, vagyis hogy a kevésbé elfogadott viselkedés dominál, és ilyenkor

ezt érdemes leállítani vagy gyengíteni. Az osziórán alkalmazott önismeret és társismeret jellegű fejlesztőjátékok során lehetőség nyílik a feszültségoldásra, egymás elfogadására és az erőviszonyok kiegyenlítésére.

– Ha az osztályfőnök érdeklődik a gyerekek hobbjai, családi körülményei, időbeosztása, kedvesebb tantárgyai, problémái iránt, az azt jelenti, hogy másra is kíváncsi lesz, mint a diák tanulmányi előmenetelére. Mennyire fontos, hogy beelásson a diákjai életének más dimenzióiba is, kövesse személyiségének fejlődését és hogyan tegye ezt?

– A fentebb említett osztályfőnöki tevékenységek a gyerek megismerését szolgálják, egy bizalmi kapcsolat kialakítását és a gyerek fejlődésének nyomon követését. Arra kell csupán odafigyelni, hogy ez egy konstans folyamat legyen és nem egymástól független tevékenységek, „feladatok” sorozata.

KISS JUDIT

Egy hét televízió és számítógép nélkül

Hétagra sütött a nap a szünidőben, a tömbházunkkal szemben levő játszótér mégis órákon át üres volt. Aztán feltűnt egy-két felnőtt, akik kézen fogva vezették 2-3 éves csöppségeiket. A kicsik lendültek néhányat a hintán és továbbálltak. Fűrkésztem tovább a környéket. Hol lehetnek az iskolás korú gyerekek? A tömbház bejáratánál, a lépcsőn megpillantok három-négy kuporgó gyereket. Apró játékokat szorongatnak, de nem játszanak, csak hangosan „vitatkoznak” a játékokról: Kie újabb és „performánsabb”? Ki milyet fog kérni a szüleitől legközelebb, hogy „lepipálhassa” a társait? S két óra is eltelik a „beszélgetéssel”. Senki sem ugrókötelezik, nem labdázik, nem bújócskázik. Aztán feltűnik néhány ismerős, ők tanítványaim hozzátartozói. Tőlük érdeklődöm diákjaim szünidei programjáról. Kérdésemre őszintén elmondják, hogy az idő legnagyobb részében „otthon vannak, nem lehet őket kimozdítani, nyomják a gombot (számítógépeznek), tévéznek. No, de vakáció van, ha már pénzügyi okok miatt nem mehetnek máshová, legalább csinálják azt, amit szeretnek!”

A felnőtt „mesék” rendszeres fogyasztása

A magyarázat első része nem volt ismeretlen számomra, hiszen évközben is gyakran tapasztaltam, hogy a felületes házi feladat készítése, az órai levertetés, az agresszivitás oka a túlzott televíziózás is lehet, de megdöbbentem a felnőttek hozzáállásán. Pedig nagyon sokan tisztában vannak azzal, hogy milyen kiszámíthatatlan következményekkel járhat gyerekeknél a nem nekik szóló, erőszakkal, brutalitással, szexualitással, de gyakran „csak” csalódásokkal, ármánnyal, veszteségekkel telezsúfolt felnőtt „mesék” rendszeres fogyasztása. A feldolgozatlan élmények, a meg nem értett, szorongást okozó cselekmények, azok véres, de sokszor megtorlatlan következményei bizonyítottan káros hatásúak. Növelhetik az agressziót, szorongásos vagy vegetatív tüneteket okozhatnak, sokszor ok nélkülinek látszó viselkedészavarokhoz vezetnek, és erős befolyást gyakorolnak a felnőttek világáról, annak működéséről alkotott képre. Ráadásul megértés nélkül a televízió lehetséges kedvező hatásai sem érvényesülhetnek. A meg nem értett tartalmak, a látott viselkedések indítékainak, következményeinek félreértelmezése vagy fel nem ismerése a pozitív modellfelmutatás esélyét is csökkenti. Nehezen megmagyarázható, hogy a média káros hatásaival kapcsolatos, sokszor megfogalmazott szülői és nevelői aggályok ellenére milyen keveset tesznek a felnőttek annak érdekében, hogy elősegítsék, közvetítsék, mediálják a helyes médiahasználatot és -értést. A televíziózás a gyerekek számára gyakran alku, „szerződés” tárgya, a szülők jutalomképpen ajánlják fel. Be kell látnia a felnőttnek, hogy a televízió, a számítógép, az internet a modern világ technikai újdonságai, minden eddiginél erőteljesebben avatkoznak be mindannyiunk, így gyermekeink életébe is.

„Nem bírom ki tévé, számítógép nélkül”

A médiumok kínálata – és vele együtt a nevelői aggodalom – az elmúlt években jelentősen nőtt. Iskolák, civil szervezetek rendezvényeikkel igyekeznek kimozdítani a fiatalokat a televízió, internet hatásköréből, több-kevesebb sikerrel. 2010 novemberében a szatmárnémeti székhelyű *Zibo Help Romania Egyesület* felhívást küldött a tanfelügyelőségekhez, azzal a

felkéréssel, hogy az iskolák vegyenek részt az egyesület országos szinten meghirdetett *Egy családi hét televízió nélkül* elnevezésű programban. A szervezők célja az volt, hogy legalább egy hétig minimálisra csökkentsék a gyermekek televízió és számítógép előtt eltöltött idejét. Mivel ismertem az osztályomba járó tanulók tévézési, internetezési szokásait, aláírtam az együttműködési szerződést az egyesülettel. Ez a szerződés biztosította, hogy az adott hét egy napján ingyenesen látogathattunk el múzeumokba, állatkertbe, botanikus kertbe. Továbbá feltételként szabta meg, hogy a pedagógus a hét minden napjának délutánján közös tevékenységeket szervez a szülőkkel és gyerekekkel. Ezekről a tevékenységekről képes összefoglalót, kisfilmet készíteni, amit feltölt a Zibo honlapjára, majd a feltöltött adatok alapján választják ki a 10 legelkeesebb csapatot, s ezeket elismerő oklevélben részesítik. Izgatottan léptem be az osztályterembe, hogy ismertessem a 16 tanítvánnyal a projekt lényegét. Nem lepott meg, hogy nem lelkesedtek az ötletért. Biztos nagyobb sikerrel jártam volna, ha azt mondom, hogy egy hétig nem kell házi feladatot írni. „Nem bírom ki!” – hallatszott több irányból a mély sóhaj a bejelentés után. „Nemcsak kibírjátok, hanem jól is fogjátok magatokat érezni, mert sok meglepetés vár rátok, ki kell próbálni” – ösztönöztem a gyerekeket. „Próbáljuk ki!” – harsogtak aztán egyszerre tízen is és magasba emelték a kezüket. „Még több motivációra van szükség” – gondoltam, s ecsetelni kezdtem, milyen érdekességeket terveztem a tévémentes hétre. Bizony nem kis erőfeszítésembe került, mire még négy kéz a magasba lendült. Már csak két tanuló maradt, de a közösség nem hagyta magát. Addig érveltek, míg az utolsó két diák is „megadta

Fotó • TÓTH ORSOLYA

- „Bár a televízió, a számítógép, az internet életünk szerves része, a tévézés nem aktív, hanem inkább passzív tevékenység.”

magát”: „Jól van, nem bánom” – mondták ők is. A következő nap meghívókat készítettünk a szülők részére, hogy velük is ismertessük a Zibo felhívását és közös heti tervet készítsünk.

Alternatíva képernyő helyett

A szülők részéről kedvező volt a fogadtatás, de amikor arra került a sor, hogy naponta együtt kell eltöltenünk a délutánokat, többen felsóhajtottak, hogy nagyon kevés az idejük, örülnek, ha

hazaérnek és elvégzik az otthoni teendőiket. De olyan is akadt, aki azt sajnálta, hogy nem nézheti a mindennapjaiba beiktatott tv-sorozatot. Ecsetelve ennek a projektnek a gyermekre gyakorolt jótékony hatását, sikerült megbeszelnünk, hogy mindenki igyekszik majd úgy szervezni a hetet, hogy a család egy tagja mindig jelen legyen.

Bár a rendezvénynek volt egy hivatalos plakátja, a gyerekekkel saját osztályplakátot készítettünk. Remekül sikerültek a délutánok, oldott légkörben, meghitt pillanatokat rögzítettünk, végig élveztük a szülők támogatását, s ezúton is köszönöm nekik. Minden délután bővelkedett a játékokban. Nagyon népszerű volt a labdastaféta, a számháború, a lufipukkasztó, a legkedveltebb játéknak a csipeszfogó bizonyult. Minden gyerek kapott 5 csipeszt, amelyet rá kellett csíptetnie valamelyik társa ruhájára, test-részére. Ez egyáltalán nem volt könnyű feladat, mert persze mindenki védekezett. Csak a legfürgébbeknek sikerült elcsípnüiük valakit. A szülők tetszését az „Olvasni jó!” mottójú olvasódéután nyerte el: minden gyerek felolvasta a *Napsugár* című gyermeklapból kedvenc versét vagy meséjét, majd gyerek és szülő együtt oldotta meg a novemberi lapszám rejtvényeit. A legfeljethetlenebb napnak mindenki a kirándulási napot jelölte meg. Ekkor autóbust béreltünk, meglátogattuk a zilahi I. Sima Múzeumot, majd Zsibóra utaztunk, ahol apró kézimunkákkal leptük meg az elemistákat. Miután megismerkedtünk, megvendégelték bennünket, majd a Gyermekklubban a lemezbe vésés technikáját tanultuk meg. Mindenki készített egy apró képet, amit emlékül hazavihetett. A nap hátralevő részét a Botanikus kertben, a hozzátartozó Japán kertben és Vadas parkban töltöttük.

Hét végén a gyerekekkel és külön a szülőkkel is elemeztük a heti tapasztalatokat. 14 gyermek úgy vélte, hogy kellemesen töltötte az időt, nem hiányolta a tévét. Ha megszokásból este be is kapcsolták a szülők, nem zavar, mert hamar elaludt. Két gyerek, bár nagyon jól szórakozott, mégis hiányolta a tévét, mert kíváncsi volt, hogy kedvenc szereplője milyen bajba keveredett, mi történt vele.

„Régóta nem játszottam együtt a szüleimmel”

A kisdíjak írásban is rögzítették az eseményeket. Íme, egy részlet: „A Zibo Help Alapítvány kezdeményezésére mi, szilágysomlyói harmadikosok a tanító néni segítségével egy olyan családi hetet szerveztünk, amikor a szülőkkel közösen töltöttük el a délutánokat és este is csak rövid időre kapcsoltuk be a televíziót és a számítógépet. Azon a héten közös sporttevékenységeket, ügyességi és szórakoztató játékokat játszottunk, rejtvényt fejtettünk a *Napsugár*-ból, apró ajándéktárgyakat készítettünk, kirándultunk. Még a szülőket, nagymamákat is rávettük a sportolásra.

A legmeghatóbb az a pillanat volt, amikor körbeültük az asztalokat, sorba helyeztük és meggyújtottuk a szülőkkel készített mécseseket, majd lekapcsoltuk a villanyt. Úgy éreztük, hogy mi valóban összetartozunk, igazi közösség vagyunk. Erre a békés családi hangulatra most is örömmel gondolunk vissza. Próbáljátok ki ti is, és győződjetek meg arról, hogy

tv és számítógép nélkül is lehet kellemesen szórakozni!”

Arra a kérdésemre, hogy hasznosnak ítélik-e meg a heti tevékenységet, szülők és gyerekek egyöntetűen igennel válaszoltak. A „miért?”-re adott válaszokból:

- „sokkal többet játszottam a szabad levegőn”
- „olyan osztálytársaimmal is játszottam, akikkel szünetekben nem szoktam”
- „új játékokat tanultam”
- „édesapával több időt tölthettem el.”

– „régóta nem játszottam együtt a szüleimmel.”

– „olyan dolgokat kedveltem meg, amit eddig nem szerettem”

– „most tudtam meg, hogy apukám nagyon jól tud papírt hajtogatni, érdekes mintákat vágdosni”.

A gyermek unalmában válik gépfüggővé

A szülők válaszaiból:

- „meggyőződtem arról, hogy több időt kell eltöltenem a gyermekemmel”
- „megfigyelhettem a gyermekem viselkedését, viszonyulását az osztálytársaihoz”
- „kevés időre én is gyermek voltam, nagyon jól beszélgettem a szomszédommal.”
- „erőfeszítéssel ugyan, de lehet időt szakítani a közös programokra”.

A szerződésnek eleget téve, a sikeres tevékenységekről készült képek és az elküldött élménybeszámolók alapján az osztály

a program szervezőitől megkapta a diszoklevelet. Egy ilyen hét megtervezése és eredményes kivitelezése nagy terhet ró a pedagógusra, mert minden lépést körültekintően kell végzenie, eleget kell tennie mind a két célcsoportnak, tanulóknak, szülőknek egyaránt. Az anyagszükséglet beszerzése sem könnyű feladat. S mindez a pedagógus szabadidejének igénybe vételével történik. Mégis úgy érzem, hogy megérte a fáradságot, mert a szülők és a gyerekek saját tapasztalataikon keresztül győződtek meg arról, hogy bár a televízió, a számítógép, az internet életünk szerves része, a tévzés nem aktív, hanem inkább passzív tevékenység, ezenkívül léteznek más jellegű tevékenységek is, amelyek biztosítják a kapcsolódást, szórakozást, kevesebb negatív hatást gyakorolnak a gyermek alakuló személyiségére. Tévedés ne essék, nem vagyok a televíziózás, számítógépezés ellensége. Ezzel csak arra szeretnék rávilágítani, hogy a gyermek unalmában válik gépfüggővé. Ha megszervezzük életét, változatos tevékenységeket biztosítunk számára, nem válik számára teher a játék, a tanulás. Mindezt csakis a családdal szorosan együttműködve valósíthatjuk meg, akikkel ismertetnünk kell a kutatások azon eredményeit, melyek szerint a kiegyensúlyozott családdal rendelkező gyermekekre kevésbé hat a média romboló hatása, mint azokra a gyermekekre, akiket szüleik gyakran az elektromos bébicsősz gondjaira bíznak.

SZODORAI MELINDA

tanítónő

Báthory István Magyar Tannyelvű
Általános Iskola, Szilágysomlyó

• Csapatépítő osztályfőnöki óra középiskolásokkal a kertben

• Szabálytalan szabályalkotás általános iskolában

• Első osztályosok az évszakokról tanulnak

2011. november

Kis közösség, ahol a kolozsvári Onis

Pezsgő életet, színes forgatagot talál az, aki be-
sétál az iskolánk kapuján. A hagyományosan termé-
szettudományos beállítottságú iskola magyar tago-
zatán minden szinten egy-egy osztály működik. Jól
felszerelt iskolaépületben töltjük a mindennapjainkat,
és ahányszor csak lehet, összegyűlünk egy-egy közös
rendezvényre, legyen az gólyabál, nagykorúsítás, far-
sang, kirándulás vagy környezetvédelmi kör. Szülői
báljaink, vendiák-találkozóink a tágabb közösséggel
teremtik meg az élő kapcsolatot, a közös élményt.
Évente megrendezzük az Iskolabörzét, a Történelmi
játsszóházat, de a Kolozsvári Magyar Napokon is
részt veszünk saját játékokkal, könyvbemutatóval. Kis

• Néptáncóra a harmadik osztályban

mindenki számít – sifor Ghibu iskola

létszámú közösség vagyunk, ahol mindenki számít, ahol mindenkit ismerünk, hiszen megvalósítható a közös kirándulás, tevékenység. Iskolánk legfőbb büszkesége a diákok egynegyedét magába foglaló önkéntes animátorcsapat, s azok a szabadidős rendezvények, melyeket a nagyobb diákok szerveznek a kisebbeknek. A Donát Alapítvány támogatásával megvalósuló tevékenységek, kirándulások, az integrált táborok, a más szervezetekkel együttműködésben létrehozott rendezvények számtalan élménnyel gazdagítják mind a diákokat, mind az oktatói csapatot. Ez az a többlet, amelyet diákjaink a tárgyi tudás mellett magukkal visznek az iskolából.

• A tornaterem visszhangzik a gyerekricsajtól

FOTÓK: TÓTH ORSOLYA

• Szaladgálni nagyszünetben mindenkit vár a hatalmas udvar

Egyre kevesebb iskolában tanítanak német nyelvet Szatmár megyében

Második idegen nyelvként jóval kevesebb eredménnyel sajátítható el a német nyelv

Az utóbbi évek idegennyelv-oktatásában a német nyelv egyre inkább háttérbe szorul az angollal szemben. Ennek az összetett kérdésnek próbált meg utánajárni a *Magyar Közoktatás*, és kérdezett meg két sváb származású németnyelv-tanárt.

„Komoly ellentmondásról van szó a németórak számának tantervbeli csökkenése és a nyelv iránti szükséglet növekedése között” – válaszolja a helyzetet kérdésünkre Császár Béla, a szatmárnémeti Kölcsey Ferenc Főgimnázium szaktanára. A pedagógus tapasztalatai szerint ugyanis a partiumi megyében egyre nagyobb szükség van a németet jól beszélő szakemberekre. Ezt indokolja az is, hogy egyre több német alaptőkével rendelkező vállalat telepszik meg a térségben, és ezek a gyárak, üzemek a munkafelvételnél előnyben részesítik a németül tudókat. A vezető beosztásban lévőkől elvárják a nyelvtudást, és szívesen alkalmaznak olyan mérnököket és menedzsereket, akikkel anyanyelvükön értekezhetnek. A diákok nyelvválasztásakor tanáraik próbálják tudatosítani bennük, hogy a németnek komoly jövője van Szatmáron, ugyanis a befektetők jelentős része németországi vállalatát terjeszti ki erre a vidékre, és a nyugati ország Románia első számú gazdasági partnere.

Nemcsak módszertani, hanem identitásbeli kérdés is

Császár szerint a német nyelv iránti érdeklődés folyamatos csökkenésének az egyik meghatározó oka az, hogy a magyarul tanuló osztályok diákjai a túlzásfolt órarendjük miatt túlterheltek, ezért a korábbi évekhez képest már csak a humán profilú osztályokban tanulnak második idegen nyelvet. „A reál osztályokban ezelőtt öt évvel még tanítottunk kilencediktől második nyelvet, ám mostanra lecsökkenték azt a választható tantárgyak kategóriájába. Mivel komoly megterhelést jelent a diákok számára a sok kötelező óra, azért sem ők nem élnek szívesen ezzel a lehetőséggel, sem szüleik nem tanácsolják nekik az idegen nyelv választását” – fejtegeti az okokat

a szakember. Az opcionálissá leminősített második idegennyelv-órak így el is tűntek a reál osztályok órarendjéből.

Az első idegen nyelv kérdéskörével kapcsolatban a Kölcsey Gimnázium tanára kifejtette, nekik kapott anyagból kell gazdálkodniuk, tehát a líceumba érkező diákok hozzák magukkal az általános iskolában tanult nyelvet. Az utóbbi években egyre kevesebb általános iskolában tanítanak németet, és olyan sváb falvak is akadnak Szatmár megyében, ahol egyáltalán nem szerepel

„Az utóbbi években egyre kevesebb általános iskolában tanítanak németet, és olyan sváb falvak is akadnak Szatmár megyében, ahol egyáltalán nem szerepel a diákok órarendjében a német, mert az angol kerül előtérbe. Ez nemcsak módszertani és gyakorlati kérdéseket vet fel, hanem identitásbelieket is.”

a diákok órarendjében a német, mert az angol kerül előtérbe. Ez nemcsak módszertani és gyakorlati kérdéseket vet fel, hanem identitásbelieket is. A középiskolákban ebből az okból csökken a németórak száma, hiszen nem tudnak elegendő gyereket összegyűjteni a kötelező létszámú csoportok indításához. „Nem tudunk csoportokat alakítani a diákokból, mert kevés hozzánk érkező foglalkozott korábban a némettel. A haladó csoportok tekintetében most is nagyon gyengén állunk, ugyanis csak egy ilyen van tizenkettedikben, ám ez is kicsi csoport, csupán nyolc diák tevékenykedik benne. Ám jó hír az, hogy kilencedikben is van haladó csoportom, és az

már tizenöt diákot számlál” – csillan fel a nyelvoktató szeme. Az adminisztrációs akadályok ellenben itt is fellelhetők, ugyanis három diáknak le kellett mondania a német haladó csoportról, mert sehogy sem sikerült összeegyeztetniük azt az órarendjükkel.

A diákok szeretik a német nyelvet

Császár tapasztalatai szerint azok a diákok, akik korábban, a középiskolai tanulmányaikat megelőzően is foglalkoztak a német nyelvvel és kultúrával, kedvvel és érdeklődéssel folytatják ezt a stúdiumot. „A diákok nagy része szereti a németet, és a négyéves líceumi oktatás során igyekezünk őket olyan szintre hozni, amellyel már könnyedén boldogulhatnak a gazdasági életben” – fogalmazott a tanár. A Kölcseyben érettségizett diákok közül sokan iratkoznak be germanisztikára, vagy végeznek olyan egyetemi stúdiumokat, amelyek német nyelvű szakoktatást biztosítanak számukra. Olyanok is akadnak ezek között a diákok között, akik második idegen nyelvként, azaz négy év tanulás után választanak német nyelvű egyetemi szakot. Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy 2012-ben ünneplik a szatmári svábok betelepítésük háromszázadik évfordulóját. Ennek az etnikulturális tényezőnek meghatározó szerepet kellene játszania a diákok és a sváb–magyar falusi iskolák idegen nyelv-választásában, ám a jelenlegi helyzet nem ezt igazolja. Van olyan szatmári sváb–magyar község, ahol hosszú ideig nem tanítottak németet az iskolában, ám ezt az utóbbi időszakban az új, sváb származású polgármester orvosolta. Ezzel szemben ellenpéldával is találkozhatunk, mivel olyan település is akad a partiumi megyében, ahol a szülőket manipulált aláírásgyűjtéssel rávették, szakítsanak a hosszú évek óta jól bevált hagyomány-nyal, és az egyetlen idegen nyelv, amelyet az iskolában tanulnak a gyerekek így a német helyett az angol lett.

Didaktikai és szituációs játékok mint segédeszközök

Mivel a német nyelvtani szerkezete miatt jóval nehezebb az angolnál, Lőrincz Tünde, a Nagykárolyi Elméleti Líceum szaktanára szerint elsősorban a didaktikai és szituációs játékokat érdemes bevinni az órákra. „Ezeket és más hatékony módszereket az évente több alkalommal megrendezett továbbképzéseken sajátíthatják el a nyelvtanárok. Emellett a nyelvoktatásban a vidékünkön ismert sváb népdalok tanítása is komoly segítséget nyújthat. Továbbá léteznek irodalmi szöveggyűjtemények, zenei hanganyagok, melyeket én is előszeretettel használok, illetve hasznos érettségi és nyelvvizsga-felkészítő könyveket lehet beszerezni a különböző kiadóktól” – véli a pedagógus.

„A diákok számára komoly segítséget jelenthet, hogy az idegen nyelvek palettájáról a német az egyetlen olyan, amelyet a megyében még anyanyelvi szinten beszélnek” – figyelmeztet Császár. A német nyelv gyakorlására jó lehetőségeket biztosít a Német Demokrata Fórum (NDF) Szatmár megyei szervezete, amely székházában heti rendszerességgel szervez tevékenységeket. „Szerencsére az utóbbi években jól használható német tankönyvek is megjelentek, amelyekhez munkafüzet, CD és tanári segédkönyv is vásárolható. Igaz, hogy az eszközök beszerzése nem kevés anyagi befektetést igényel, ám nagyszerűen lehet alkalmazni azokat a nyelvtanításban, és a diákok is nagyon kedvelik, mert a feladatok sokoldalúak, érdekesek, valamint a kreativitásukra alapoznak” – teszi hozzá a tanárnő, aki az elmúlt évek során sváb és nem sváb gyökerű diákokkal is foglalkozott. „Tény, hogy a sváb gyerekek a mindennapokban használnak olyan német–sváb eredetű kifejezéseket, mint strudli, nudli és egyéb, ezért az órákon a nyelv tanulása mellett rendszerint időt szakítunk a sváb néphagyományok tanulmányozására is, amely a nyelv elsajátításában ugyan motiváló, de nem nyújt jelentős előnyt más diákokkal szemben” – fűzte hozzá Lőrincz.

Melyik idegen nyelvet érdemesebb tanulni?

Császár úgy látja, a némettanítás módszertana nagyon sokat változott az utóbbi években, és az oktatóknak meg kell próbálniuk lépést tartani a fejlődéssel, ezért a projekt módszer részesítik előnyben. „Diákjainkkal min-

• A SZERZŐ FELVÉTELE

- Császár Béla: „A diákok nagy része szereti a németet, és a négyéves líceumi oktatás során igyekszünk őket olyan szintre hozni, amellyel már könnyedén boldogulhatnak a gazdasági életben.”

den évben megpróbálunk részt venni különböző nemzetközi projekteken, és ezek sikereit a lehető legjobban megismertetni a többiekkel is. Van olyan tanítványunk, aki három hetet töltött idén nyáron a németországi diákadakémián, mások pedig egyhetes külföldi szemináriumokon vettek részt” – mutatja be sikereiket a szaktanár. A Kölcseyben német nyelvű kórus működik, emellett az iskolában német színjátszó csoport is tevékenykedett, ám a német stúdiumot választó tanulók létszámának visszaesésével ez megszűnt. „Mivel kevesen tanulnak első nyelvként németet, a színjátszáshoz pedig magasabb szintű nyelvtudás szükséges, be kellett fagyasztanunk a csoport tevékenységét” – sajnálkozik Császár. Amellett, hogy a szatmárnémeti iskola kitűnő kapcsolatot ápol a megyeszékhelyen működő német tan nyelvű líceummal, a budapesti Goethe Intézet, Németország romániai nagykövetségével és számos külföldi, nagyrészt németországi iskolával, évente több alkalommal német témájú tanulmányi kirándulásokat is szervez a diákjainak. Minden tavasszal megnevezik a megyében lévő mezőpetri sváb múzeumot, és elutaznak a felsővisói (Máramaros megye) cipszer közösséghez is. Emellett rendszerint látogatást szerveznek a Nagykároly környéki német alaptörvényű gazdasági egységekbe, ahol a tulajdonosokat képviselő német anyanyelvű részlegvezetők mindig szívesen elbeszélgetnek a diákokkal.

Lőrincz pozitív fejlődésnek tartja, hogy az idegennyelv-érettségi hasonló az európai értékrendű nyelvvizsgálóhoz, azaz a diákoknak háromlépcsős vizsgát kell tenniük: hallás utáni szövegértés, írásbeli és szóbeli vizsga, erre azonban a nagykárolyi tanár tapasztalata szerint kevésnek bizonyul a heti két, esetenként három nyelvóra. A nagykárolyi nyelvtanár véleménye szerint mivel magyar tagozaton csupán egy idegen nyelvet tanulnak a diákok, illetve a másodikat választhatják heti egy órában, míg román tagozaton kettőt, ezért indokolt az a kérdés, hogy melyik nyelvet érdemesebb tanulniuk. „Vidékünkön nagyon sokan az angol nyelv mellett döntenek, mert »szükségesebbnek« tartják, mások viszont sváb származásuk miatt ragaszkodnak a német nyelvhez. Véleményem szerint a két nyelvnek nem kellene feltétlenül »riválisnak« lennie, és a magyar diákokat nem lenne szabad ilyen döntéshelyzetbe kényszeríteni” – szögezi le Lőrincz. Császár Béla bízik az új tanügyi törvény sikerében, ugyanis az idén elfogadott szabályzat szerint a diákoknak a jövőben kötelező módon két idegen nyelvből kell majd érettségi vizsgát tenniük, így a német nyelv jövője újra biztosított nemcsak a humán, hanem a reál osztályokban is.

VÉGH BALÁZS

Korai beavatkozás a későbbi sikerekért

A fogyatékoság, bármilyen nézőpontból kerül meghatározásra, a legtöbb emberben előhívja a szánalmat, a sajnálkozást. Ez a mentalitás – állapítsuk meg – bizonyos szintig „egészséges” is, hisz feltételezzük az empátia meglétét, ezen túlmenően a segítségnyújtás minden feltétel nélküli megadását. A hallássérültekkel való munkám során számos olyan helyzet teremődik, amely

mint minden más gyermek. Értelmi képességei lehetővé teszik a beszéd fokozatos kialakulását, és ezt a nyelvi lehetőséget a halló társával egyenértékűen tudja gazdagítani, ha megkapja a lehető legkorábban a megfelelő támogatást (orvosi-, illetve oktatási támogatást). Itt jelentkezik az első, kulcsfontosságúnak mondható szükséglet: a gyermek mihamarabbi hallókészülékes

gyis átalakítják a rezgő levegőrészecskék mechanikai energiáját elektromos energiává, amely aztán idegi impulzus formájában a hallóidegen keresztül az agyba jut.

A hallásvesztesség változatai

Ahhoz, hogy jobban megértsük a hallássérült gyermek jelzéseit, fontos tudnunk azt, hogy mit is jelent a beszéd szempontjából az enyhe, közepes, súlyos, illetve nagyon súlyos hallásvesztesség. Így egy enyhe hallásvesztesség azt jelenti, hogy a gyermek hallja a beszédet, de bizonyos elemek kieshetnek (rövid vagy érthetetlen szavak, szóvégek). A hallást nehezítheti a különböző hallási környezetben fellelhető háttérzaj is. A közepes hallásvesztesség esetén a gyermek a beszéd 50%-át nem érti, szókinccse korlátozottabb lehet, a hangokat nem jól artikulálja, kommunikációs képességei sem fejlődnek megfelelően hallókészülék hiányában. Súlyos hallásvesztességről akkor beszélünk, ha a gyermek a legtöbb hangot nem hallja, a beszéd- és nyelvi készségek nem fejlődnek megfelelően, ha nincs meg a hallókészülék általi erősítés. A nagyon súlyos hallásvesztesség esetén a legtöbb környezeti zaj és a beszéd sem hallható a gyermek számára. A hallókészülékkel való ellátás hiányában a beszédfejlődés megáll. Így a gyermeknek szüksége lehet olyan programokra, amelyek speciális támogatást nyújtanak (szájról olvasás, illetve jelnyelv). A szakirodalom megemlíti még a változó hallásvesztességet is, amely azoknál a gyermekeknél jelentkezik, akiknek gyakran van középfülgyulladásuk és a középfülben folyadék gyűl össze. Ennek következtében tapasztalható változó mértékű hallásromlás. Ez egy átmeneti hallásvesztesség, amely néhány hónapig, de akár tovább is tarthat. Ha ez a csökkent hallási képesség bizonyos időn túl fennáll, negatívan érintheti a gyermek nyelvi készségeit.

Óriási a jelentősége a hallásfejlesztésnek

A hallókészülékkel való ellátás maga után vonja a korai hallásfejlesztés mihamarabbi megkezdését. A korai életkorban megkezdett hallásfejlesztési

- „Ahhoz, hogy jobban megértsük a hallássérült gyermek jelzéseit, fontos tudnunk azt, hogy mit is jelent a beszéd szempontjából az enyhe, közepes, súlyos, illetve nagyon súlyos hallásvesztesség.”

naponta megerősít abban, hogy a természetes elfogadás készségének nem csupán szakmai területen kell működnie, hanem a tágabb környezetünkben is. Az egészséges szociális érzékenység birtokában reálisan fel tudjuk mérni a szükségleteket és ezek ismeretében a megfelelő lépéseket meg is tudjuk tenni.

A szükségletek és a megfelelő lépések közti út

Rövid írásomban a szükségletek és a megfelelő lépések közötti – sokszor problémákkal teli – utat próbálom érzékeltetni. Egy hallássérült gyermek ugyanazzal – a tanuláshoz és beszédhez szükséges – alapképességgel szüle-

ellátása. Attól függően, hogy milyen súlyos hallásvesztességet állapítanak meg a szakorvosok, javasolják a megfelelő készüléket. A szülő ma már rengeteg lehetőség közül választhat, hiszen egyre több hallókészülék/implantot gyártó cég kínálja a legperformánsabb készülékeit. Az anyagi lehetőségekhez mérten dönt a szülő egyik vagy másik típus mellett. Abban az esetben, ha a gyermeknél nagyon súlyos hallásvesztességet állapítanak meg, és a legjobb készülék sem segít, cochleáris implantációt ajánlanak. Ennek során műtéti eljárással a gyermek belső fülében levő csigába (cochleába) elektródákat ültetnek be, amelyek aztán átveszik a csigán levő szőrsejtek szerepét, va-

munkának óriási jelentősége van. Az emberi agy az első hat évben a legfogékonyabb a nyelvi fejlődésre, és az első három év a legkritikusabb periódus, a szakmában ezt szenzitív periódusnak is nevezik. Ennek az optimális időszaknak a kihasználása a későbbi kommunikációhasználat szempontjából döntő jelentőségű. A hallássérült gyermek szüleinek kell megtenniük azokat a lépéseket, amelyek a gyermekük számára a legoptimálisabb fejlődési lehetőségeket nyújthatják. A szülőnek a korai fejlesztés szolgáltatásait igénybe venni nem kötelessége, hanem joga. Joga van kérni a szülőnek a szakszolgálati segítséget, a tanácsadást, ahol a hallássérültekkel foglalkozó szakemberek felmérhetik a gyermek hallását és a számára jónak bizonyuló oktatási formát javasolják. A gyermeknek szüksége van az egyéni fejlesztésre, és ez nem minden gyermeknél történik a neki megfelelő ritmusban. Nehéz megérteni a szülőnek, de olykor a hallássérültekkel foglalkozó szakembernek is, hogy bár hallókészülékkel, implantátummal rendelkezik a gyermek (tehát hall), általában hosszabb időnek kell eltelnie, mire eljut oda, hogy megtanulja a beszédet érteni és a hallását a mindennapi kommunikációban spontánul használni tudja. A korai hallásnevelés célja tulajdonképpen a beszédmegértés, beszédhasználat fejlesztése, ennek a folyamatnak a beindítása. A hallássérült gyermekek beszédészlelésével kapcsó-

Fotók • SÜTŐ ZSOLT

- „A gyermeknek szüksége van az egyéni fejlesztésre, és ez nem minden gyermeknél történik a neki megfelelő ritmusban.”

nyelvén szólna, amellyel addig sosem találkoztunk. Nem érezzük a szó- és mondatathárokat. Halljuk a ritmust, a mondandó hosszúságát. A hallássérült gyermek is hasonlóan érzékeli a mi beszédünket: zörejként észleli azt, de nem tud mit kezdeni vele. Ha hosszú ideig nincs számára jelentősége, nem figyel rá. A hallásfejlesztés jelenti a zörejektől a hangokig, szótagokig, szavakig, mondatokig – kommunikációig – való eljutást. Apró, meghatározott lépésekben, fokozatosan sajátítják el a hallást: elsődleges a beszédkedv felkeltése, a motivációs szint fenntartása, a hallási figyelem felkeltése, a hallási differenciáló képesség kialakítása, fejlesztése, az artikulációs készségek kialakítása, fejlesztése, a beszéd megértésének fejlesztése, a szókincs fejlesztése, az egyszerű mondatok alkotása, a beszéd és a mozgás összerendezése, szinten tartása. Ezeknek a módszertani lépéseknek a következetes betartása pozitív irányba tereli a hallássérült gyermek nyelvi fejlődését. Ez történik abban az ideális esetben, ha a hallásvesztést nagyon korán diagnosztizálják és hallókészülékkel, implantáttal segítve, a megfelelő szakmai tanácsadást, fejlesztést ki is használják a szülők.

A szakembereknek kötelességük a szülőt felvilágosítaniuk

Abban az esetben, ha ez nem így történik, a megfelelő tanácsadás és ellátás hiányában, de ezzel egyidőben, az

akusztikus ingerek hiányában, a fent leírt folyamatok nem vagy csak részben érhetőek el. A korai beavatkozás teljes hiánya egy hallássérült kisgyermek számára egy egész sor következménnyel jár: merevebb gondolkodás, viselkedés, szegényesebb érzelmi világ, beszűkülnek a kapcsolatok stb. A gyermek fejlődése a beszédmegértés terén, kommunikációja minősége változó lesz.

A szakembereknek (legyenek az speciális oktatásban vagy normál oktatásban dolgozó pedagógusok) kötelességük a szülőt a reális helyzetről felvilágosítani: milyen esélye van a hallássérült gyermeknek a normál oktatás keretein belül, mikor szükséges a speciális oktatási forma, melyek mindkettőnek az előnyei és hátrányai a gyermek szempontjából. A napjainkban sokat hangoztatott integráció csupán feltételek mellett teljesíthető. Megtalálja-e a gyermek a megfelelő szolgáltatásokat? A szolgáltatások minősége és jellege kielégíti-e a szülő elvárásait?

A döntést a szülő hozza meg. Jogában áll a választás.

„Apró, meghatározott lépésekben, fokozatosan sajátítják el a hallást: elsődleges a beszédkedv felkeltése, a motivációs szint fenntartása, a hallási figyelem felkeltése, a hallási differenciáló képesség kialakítása, fejlesztése, az artikulációs készségek kialakítása.”

latosan a szurdológia gyakran a következő hasonlattal próbálja érzékeltetni, közelebb hozni a halló emberek felé ezt a helyzetet: annak ellenére, hogy hallunk és beszéljük anyanyelvünket, sokan nem értenék semmit abból, ha valaki például egy olyan indián törzs

NAGY SZILÁRD
gyógypedagógus
Hallássérültek 2-es
számú Intézete,
Kolozsvár
www.siketek.ro

„Én a vakációnak örülök a legjobban“

Mi az, ami a legjobban elkeserít, mi az, aminek a legjobban örülsz az iskolában? – a Magyar Köznevelés kérdéseire a csíkkarcfalvi Mártonffy György Általános Iskola 5. és 6. osztályos diákjai válaszoltak.

„Reggel, amikor elindulok, örülök, hogy van egészségem nap mint nap az iskolába menni. Én szeretem az iskolát, annak ellenére, hogy néha nehéz, de ha az órán odafigyelünk a tanároknak, akkor annál könnyebb a lecke is. Mikor belépek az osztályunkba, akkor mindig nyugalom

tölt el, mert tudom, hogy biztonságban vagyok. Az órákat szeretem, mert kedvesek a tanárnők, tanárok. Legjobban a matek-, a magyar-, a földrajz-, a román- és a tornaórákat szeretem és örülök, ha jó jegyet viszek haza. Azt nem szeretem, ha csúfolódnak velem. Ha rossz jegyet kapok, tudom, hogy én nem tanultam.”

Kosza Szilvia, 5. osztályos

„A legjobban a szüneteknek örülök. Nem örülök annak, amikor kicsit hideg van az osztályban.”

Antal Ákos, 5. Osztályos

„Minden nap a legjobban a magyarórát várom, mert jó, amikor olvasunk, új leckét veszünk fel. A mi iskolánkban azt nem szeretem, mikor valaki csúfolkodik vagy verekedik velem. Még az is rosszul esik nekem, ha valaki mást megsíratnak vagy megvernek, és ez szerintem nagyon rosszul esik nekik is.”

Sándor Balázs, 5. osztályos

„Amikor én jövök iskolába, alig várom, hogy bejőjjenek a meleg osztályba, és elkezdődjön az óra. Én a legjobban a matematikaórát szeretem. Mikor bejön a tanárnő, alig várom, hogy elkezdjünk számolni. Az elkeserít el, ha rossz jegyet kapok valamiből.”

Ábrahám István, 5. osztályos

„Én annak örülök, hogy újra találkozhatok az osztálytársaimmal, a tanárokkal, és hogy mindenki nagyon kedves. Az elkeserít el, hogy vannak olyanok, akiknek a jelenléte egy picit zavar.”

Szekeres Zita, 5. osztályos

„Nekem az tesz, hogy mindenki boldog, a tanárok nagyon kedvesek. A tanárokat mi nagyon boldoggá tesszük. Nekem az nem tetszik, hogy a nagyobb fiúk nagyon durvák és mindig csúfolkodnak a kisebbekkel.”

Szabó Enikő, 5. osztályos

„Én annak örülök, hogy sok jó barátom vesz engem körül, akármilyen baj van, megvédnek. Engem az keserít el, amikor a fiúk csúfolkodnak szünetben. Ez bánt engem az iskolában.”

Bőjte Szidónia, 5. osztályos

„Engem az keserít el, hogy a 6.-ban van egy olyan fiú, aki örökké csúfolódik velem, és mikor rossz jegyet kapok valamiből. Én mikor elindulok otthonról, érzem, hogy az órák nagyon jók, és nagyon szeretem a tanárokat.”

Gidró Hilda, 5. osztályos

„Engem sem az iskolában, sem és az osztályban nem keserít el semmi. Az osztályban annak örülök főként a legjobban, hogy jó, összetartó, és az osztályfőnökünk tornatanár. Az iskolában azt szeretem a legjobban, hogy a tanárok kedvesek. A kedvenc óráim a román-, a torna- és a biológiaóra.”

Bartalis Attila, 5. osztályos

„Az elkeserít el engem, hogy a nagyobbak mindig parancsolgatnak nekünk. A legjobban annak örülök, hogy a tanár úr elvisz a kirándulásokra és a tanárnők is kedvesek.”

Gidró Dávid, 5. osztályos

„Engem az keserít el, mikor a néha a tanárnők sok házi feladatot adnak fel, és néha azok is nagyon bonyolultak. Annak örülök a legjobban, hogy néhány óra nagyon jól telik, főleg a biológia-, és az infóóra, és azért is örülök, mert a jó barátnőimmel együtt lehetek, sokat tanulunk, fejlődünk és nevelkedünk itt.”

Abos Mónika, 5. osztályos

„Engem az keserít el a legjobban, hogy ha bántanak engem vagy a legjobb barátomat. Én annak örülök a legjobban, hogy ha én vagy a legjobb barátom jó jegyet kapunk.”

Mózes István, 5. osztályos

„Engem az keserít el, mikor 4-est kapok. Én annak örülök, amikor tornaóránk van.”

Csatlós Mónika, 5. osztályos

„Engem elkeserít, ha sok szemét van az osztályban és az udvaron, örülök annak, hogy tanítás után sokan itt maradnak, hogy kitakarítsák az osztályt. Annak is örülök, hogy sok szép diplomát, rajzot és virágot hoznak az osztályba.”

Szekeres Renáta, 5. osztályos

„Azt nem szeretem, amikor az osztályban nem tartanak össze az osztálytársak. Verekednek, veszekszenek vagy akár csúfolkodnak egymással. Nagyon tetszik az, amikor egy osztályközösség kiáll egymásért. Együtt fognak össze valaki ellen vagy együtt vágnak vissza például egy másik osztálynak.”

Ambrus Hanna, 5. osztályos

„Annak örülök legjobban az osztályban, hogy nagyon kedvesek a tanárok és még annak örülök, hogy összetartó az osztály.”

Vizi Ádám, 5. osztályos

„Nekem az tetszik, hogy az oszink nagyon kedves és igazságos. A tanárok elmagyarázzák, hogy mit hogyan kell csinálni, tehát megértetik a feladatot.”

Albert Júlia, 5. osztályos

„Annak örülök a legjobban, ha jó jegyet kapok és ha vakáció lesz.”

Szilvási Botond, 6. osztályos

„Én annak örülök a legjobban, hogy 10-sel kezdtem a 6. osztályt és folytatom is 10-sel.”

Biró Szilamér, 6. osztályos

„Engem elkeserít az iskolában az, hogy egyes diákok nem tisztelik a tanárokat, viszont a tanárok nem adhatnak egy tanyerest sem annak, aki szemtelen. Annak örülök a legjobban, hogy ha jól tanulunk, versenyekre járhatunk, itt ismerhettem meg a barátaimat, és a jó jegynek is örülök.”

Vizi Henrietta, 6. osztályos

„Én a vakációnak örülök a legjobban.”

Szabó Balázs, 6. osztályos

„Aminek én örülök ebben az iskolában, az az, hogy biztonságos, van rendes fűtés, nem mint más iskolákban. A tanárok tisztában vannak azzal, amit tanítanak, vannak szigorú és kevésbé szigorú tanárok. Engem elkeserít az, hogy sok a rendetlen tanuló. Sok a panasz rájuk, mert verekednek, zavarják az órát, nem tanulnak, rosszak a jegyeik és nem is írnak házi feladatot.”

Farkas Paula, 6. osztályos

„Annak is örülök, hogy vannak barátok, kedvesek a tanárok, szép az osztály. Kellemes benne tanulni.”

Babos Ágnes, 6. osztályos

„Engem semmi sem keserít el, nagyon jól érzem itt magam. Én annak örülök a legjobban, hogyha nagyon jó jegyet kapok. Nekem ez legfontosabb.”

Gidró Barbara, 6. osztályos

„Annak örülök, hogy hittanórán a vécsernyékre és a misére járásért is kapunk jegyet. Örülök, ha tornaórákon focizunk és kosarazunk. Az a jó még, ha sokat futunk. Még nagyon szeretem a vakációt, de persze azt mindenki nagyon-nagyon szereti. Elkeserít, hogy a nagyok (a 7-esek) lenézőek és feszítenek.”

Márton Benedek, 6. osztályos

Örömet jelent számomra, hogy jó barátaim vannak és ha jók a jegyeim.”

Albert Tamás, 6. osztályos

„Az, hogy kell járni iskolába, ez keserít el. Én annak szoktam örülni az iskolában, amikor valamelyik tanár beteg.”

Márton Nándor, 6. osztályos

„Elkeserít, ha rossz jegyet kapok, de az én hibám, hogy nem tanulok. Annak örvendek az iskolában, ha jó jegyet kapok és jó a médiám. Még annak örvendek, ha jön a vakáció.”

Ferencz Hunor, 6. osztályos

Tanulni tanítja iskolatársait egy sepsiszentgyörgyi diák

Módszerek a magolás ellenében

Tanulni tanítja diáktársait egy sepsiszentgyörgyi végzős diák. Both Csaba Attila, aki a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Líceum társadalomtudomány osztályába jár, többmodulos tanfolyamsorozatot indított, ahol a részt vevő diákok tanulási technikákat, memóriafejlesztő gyakorlatokat sajátíthatnak el. A hétvégekre betervezett, háromnapos, 16–25 órás tréningek iránt nagy az érdeklődés, valószínűsíthető, hogy a tervezettnél sokkal többet kell lebonyolítani a vállalkozó szellemű fiatalembernek.

• Both Csaba Attila pedagógus szeretne lenni

Részletes munkaterv, pontos célok

Both Csaba Attila elmondta, neki is voltak nehézségei a tanulással, de a végzős lökést az adta a tanfolyamsorozat megszervezésére, hogy az unitárius egyház vasárnapi iskola vezetőjeként meg tapasztalta, az iskolások többsége még mindig klasszikus módon tanul, bemagolja, majd visszamondja az adott szöveget, és gyakran néhány nap után el is felejtje azt. A fiatalember Oroszlány Péternek a *Tanulás tanítása* című könyve alapján összeállított egy munkatervet, az 5–6. osztályosoknak 16, a nagyobbaknak 25 órás tömbösített tréninget vázolt fel, amely tanulási technikák és önfejlesztő gyakorlatok ötvözete. A szakkönyv ugyan 30 órát javasol, de Attila valamennyire leegyszerűsítette a folya-

matot, hogy ne terhelje meg túlságosan a résztvevőket, mondta el lapunknak. A munkatervet benyújtotta az iskola vezetőségének, amely támogatta a kezdeményezését, így novemberben már sor kerülhetett az első tanfolyamra. Mint a vállalkozó szellemű diák kifejtette, céljai között szerepel a szocializáció elősegítése, az empátia fejlesztése, a csapaton belüli együttműködés javítása, az önismeret, a személyiségfejlesztés, önbizalom-erősítés, tanulási módszerek, memóriafejlesztő gyakorlatok elsajátíttatása. Egy tréningtömbben két évfolyamról legtöbb húsz diák vehet részt. Első nap csapatépítő játékokkal ismerkednek, a beszélgetések során felméri, hogy kinek mi okoz nehézséget, melyik tantárgyat tudják a diákok nehezebben tanulni, ennek alapján döntenek el, hogy melyik technikákra érdemes nagyobb hangsúlyt fektetni. A következő nap a technikák elsajátításáról szól, begyakorolják például a szőlánc és a történetalkotás módszerét, a memóriafogást, kulcsszómódszert, az adatok megjegyzését vizualizációval, az elmetérkép használatát. Az utolsó, harmadik napon pedig a kreativitást fejlesztik, érdekes történeteket beszélnek meg. Végül a tréning összesítéssel fejeződik be, amikor minden technikát átismételnek. Both Csaba Attila elmondta, induláskor négy modulot tervezett, az 5–6., a 7–8., a 9–11. és végül a 12. osztályosok számára, de akkora az érdeklődés, hogy valószínűleg minden kategóriában többet kell tartani.

Pedagóguspályára készül

A fiatalember elmondta, nagyon szeret a gyerekekkel foglalkozni, pedagógus szeretne lenni. Ebből a képzéssorozattól reményei szerint ő is sokat tanul majd, tanárként majd másként tud tanítani, mint ahogy sok esetben őt tanították. „Minden tanár úgy kezdi a pályáját, hogy ő fogja megváltani a világot, ez vagy sikerül, vagy nem, de próbálkozni lehet. Engem a pályára való felkészülésben mindenképpen segít ez a sorozat” – szögezte le a sepsiszentgyörgyi diák. Elmondta, ő maga is alkalmazza a tanított módszereket, bár neki nem mindenik vált be, hiszen ő nem elvont gondolkodású, de azokat a tech-

„Pedagógusfüggő, hogy a gyerekek milyen módszerrel tanulnak: ha a tanár klasszikus módon, frontálisan tanít, akkor valószínű, hogy a diák is hagyományos módon, magolósan tanulja meg azt a tárgyat. Viszont ha a tanár órán különböző tanítási technikákat alkalmaz, akkor az anyag felét már akkor megtanulja a gyerek, a többit pedig például olyan módon, hogy összeállít róla egy előadást.”

nikákat is megtanítja, amelyeket nem használ, hiszen valószínű, hogy más beállítottságú gyereknél más módszer lesz hatékony. „Ha minden gyerek egyetlen technikát tud majd hasznosítani, számomra az már a teljes siker” – mondta a fiatalember. Szócs Torma Katalin, a Mikes Kelemen Líceum igazgatóhelyettese elmondta, az iskolában hagyománya van annak, hogy a diákok különböző előadásokat tartanak, minden évben megszervezik a tanításmaraton, amikor a tanulók vetített képes előadásokat tartanak, az általuk kedvelt és jól ismert témákról a társaiknak és a tanároknak. Az igazgatóhelyettes szerint Both Csaba Attila kezdeményezése is ennek a szellemiségnek a hozadéka, és az iskola természetesen támogatja. Pedagógusfüggő, hogy a gyerekek milyen módszerrel tanulnak: ha a tanár klasszikus módon, frontálisan tanít, akkor valószínű, hogy a diák is hagyományos módon, magolósan tanulja meg azt a tárgyat. Viszont ha a tanár órán különböző tanítási technikákat alkalmaz, akkor az anyag felét már akkor megtanulja a gyerek, a többit pedig például olyan módon, hogy összeállít róla egy előadást.

BÍRÓ BLANKA

Az atlasz, a lexikon és a rendszerezés utáni vágy

A boldog emlékezetű nyolcvanas évek a színes papírszalvéták korszaka volt. A nem ritkán nehézségek árán megszerzett vagy illatos radírért cserélt, esetleg külföldről ajándékba kapott rágógumis és csokoládés papíroké. Olykor hasonló forrásokból érkező csokoládék is lapultak a tanszeres szekrények mélyén a kék műanyaggal borított füzetek alatt, illatos radírgumik társaságában. Megegett, hogy a csokik idővel jócskán veszítettek élvezeti értékükből: ha az ember óvatosan beleskelődött a színes papír alá, látszott, hogy vékony fehér réteg vonja be a barna felületet. De visszacsomagolta, és az értékes gyűjtemény egyedi darabjaiként tartogatta az öregedő édességeket az akkori kisdíák. (Akinek ugyebár nem adatott meg naponta a kegyelem, hogy csokoládéra tegyen szert...)

Manapság nem divat csokit vagy csokis papírt gyűjteni, színes szalvétát még kevésbé. Túl értéktelen, érdektelen lenne, és hiába is keresné az ember az elemista mobiljában halmozódó csengőhangok korszakában a csokispapír-gyűjtés tovatűnt okozatait vagy kontextusát. De hasonló lelkesedéssel tölti el a kiskamaszt a gyűjtögetés öröme, és ha nem figyel oda, könnyen szenvedélyévé válhat, hogy újabb varázsbabot helyezzen a dobozba a már meglévő harminchárom apró keljfeljancsi mellé, vagy még két lehúzos képet ragasztasson be tematikusan rendszerezett matricás füzetébe, amely külön-külön fejezetet szentel a változatos méretű és arckifejezésű kutyáknak, supermaneknek, Eperkének és Spongya Boboknak.

Nem nehéz a felnőttnek észrevennie, hogy jócskán akadnak a gyűjtögetésnek egészen másfajta vetületei is. Egymás mellé kerülnek a kedvenc film- és rajzfilmhősök: Johnny Depp mint Jack Sparrow, Daniel Radcliffe mint Harry Potter, persze időrendben megelőzi őket a ranglistán a Kisvakond, Thomas, a gőzmozdony és társai. Piros tollal írja fel a gyerek, kik a legjobb barátai jelen állás szerint az osztályból, illetve feketével, kik halálos vagy potenciális ellenségei. Megtörténik, hogy bizonyos piros színnel írt nevek kifürkészhetetlen okokból helyet cserélnek korábban fekete tollal írt nevekkal. Időnként részletes lista készül a kedvenc tanárokról, illetve azokról a diákszomorító pedagógusokról, akiket nem tudni, miért is hord a hátán a föld. Készülnek titkos vagy kevésbé titkos felsorolások viszonzott, viszonzatlan és potenciális szerelmeikről, kedvenc kutyafajtákról, kívánságlisták karácsonyra

meg születésnapra, és így tovább. Ezek a listák pedig idővel változnak. Bővülnek vagy szinte a felismerhetetlenségig lerövidülnek, sőt akadhatnak olyanok, amelyek nyomtalanul eltűnnek az emlékezetéből.

A kisdíák persze összeszedgeti, felhalmozza az iskolában kapott benyomásokat és információkat is: matekból képleteket, idegen nyelvekből szavakat, a sejt részeinek megnevezését, helyneveket és történelmi személyiségek neveit. De képlékeny és állandóan változó, folyamatosan átalakuló

mindaz, amit számon tart, és aminek kritériumrendszerébe, a gyűjtögetés módszertanába aligha láthat bele a felnőtt, legyen az tanár vagy szülő. Megtörténik ugyanis, hogy az addig fontosnak tartott dolgok egy csapásra lényegtelené válnak a gyerek számára és fordítva. Az iskolában készen kapott és rendszerezett információk pedig sokszor rossz sorsra jutnak: esetlegesen, hiányosan maradnak meg a gyerek emlékezetében. A neveléskutató szakemberek figyelmeztetnek, az absztrakcióra való képesség korszaka a kamaszkorban következik be, amikor a gyerek megéri arra, hogy rendszerezze az addig elraktározott ismereteket, hogy maga keressen törvényszerűségeket. Addig azonban sem a tanárnak, sem a szülőnek nem lenne szabad túlzott mértékben erőltetnie, hogy a gyerek megadott szabályok, struktúrák szerint rendezze be memóriájának

tárházát. Hanem talán sok esetben hagyni kéne, szemlélődjék, fedezze fel a világot és raktározza, gyűjtögesse a tudnivalókat külön bejáratú szempontrendszere szerint, saját ritmusának, érdeklődési körének és személyiségének megfelelően. Hogy aztán a kamaszkor küszöbén spontánul, a maga alakította játékszabályok szerint bukjon ki belőle a világ dolgainak rendszerezése iránti vágy. Ahogy a kisiskolás kiabált bele a nyári alkony csendjébe, amikor azt játszották, hogy kinek-kinek saját birodalma van, amelynek épp kijelölték határait a hatalmas kertben. „Te ott laksz, és én itt lakom” – szögezte le az egyik birodalom uralkodója. Mire a másik szinte gondolkodás nélkül ismételte meg a közlést, kiegészítve rimes kétsorossá: „Te ott laksz, és én itt lakom. Te atlasz és én lexikon”.

• „Te ott laksz, és én itt lakom. Te atlasz és én lexikon”

KISS JUDIT

Szejeeet, nem szejeeet

Amíg anyád ki nem takarítja a fejed, addig ne gyere óvodába. Még mást is mondott, már nem emlékszem, mit, de a lényege az volt, hogy megalázott. Mindenki előtt, a folyóson mondta ezt, három éves, tetves fejemnek. Anyánk minden szombaton megfürösztött, fürdés után levágta körmünket, megbogarászta a fejünket, hogy tiszta-e, vasárnap reggel pedig, miután szépen felöltöztetett és elindított volna templomba vagy a vasárnap délelőtti játszásra, felállított az ágyra, az ablak elé, és bekémlelt a szánkba, hogy véletlen nem feketedik-e fogunkban a szű. És, ha igen, akkor hétfőn

az én fejembe is átmászott. Minden idegessel éreztem azt, hogy nem szeretnek, hogy megaláznak, hogy vannak kiválasztottak, a rendszerben a helyükön levő emberek és annak gyerekeik, és vagyunk mi, akiket ilyen vagy olyan okból kifolyólag kirekesztenek, engem történetesen azért, mert nagyapámat anno kuláknak bélyegezték. Három éves voltam, kezdenem kellett volna az óvodát, a kicsi csoportot, de hazamentem és kijelentettem, többé nem megyek óvodába.

Szerencsére abban az évben édesanyám megoldotta a helyzetet, nem is

mi gyerekkorunk óta, meg nem is. Van, amikor jelzik nekünk, van, amikor nem, s esetleg csak majd húsz év múlva fogjuk megtudni valamelyik történetükből, hogy első bölcsis, ovis éveiből mi milyen nyomot hagy(ott) benne.

Minden szülő gondja, milyen hírű iskolába, óvodába írassa be gyermekét. Az én szüleimnek, falun, ilyen gondjuk nem lehetett, maximum a két óvónő közül választhattak. Idén nyáron kapkodtam a fejem, hallottam mindenfélét a sok óvodáról, iskoláról. A város rengeteg lehetősége, amelyekben nekem gyereként nem lehetett részem, íme, feltárta arcát, hozva magával mind a jót, mind a rosszat. Végül nem egy óvoda hírneve, hanem egy óvó néni mellett döntöttem. Annyi jót hallottam róla, hogy elmentem „háztűznézőbe”. Bízva az ösztönömben, hallgattam őt, beszélgettem vele. Nem is annyira arra figyeltem, mit mond, hanem arra, hogy bennem az ő jelenléte milyen érzést kelt. Hogy jön az az érzés, hogy igen, erre az emberre szívesen rábízom a gyermekemet, vagy sem. És a gyomromban teljes csend volt és nyugalom. A zsigerek se moccantak. Ő lesz a gyermekem óvó nénije, döntöttem el.

És azóta is, amikor délben megyek érte és sikerül kicsit beszélgetni az óvó nénivel, azt hallom, hogy a gyermekem aznap milyen volt. Milyen volt a kedélye, az egészsége, milyen izgalmas dolgok történtek vele, hogyan viszonyul a többiekhez, hogyan reagál bizonyos helyzetekben, nem pedig azt, hogy mit tudott, vagy nem tudott, mit tanult, vagy nem tanult. Amikor pedig a gyermeknek vasárnap takarodott az orra, nem azt mondta, hogy holnaptól ne hozd őt óvodába, mert elkapja a többi gyerek, hanem elmesélte, hogy a déli napsütésben kívül a gyerekekkel az udvarra, hagyja, hogy hasson a nap gyógyító ereje, és felszerelkezik papírzsebkendővel.

Úgy érzem, jó kezekben van, mert szeretve van, figyelnek rá, számba veszik, és az óvó néni anyai gondoskodásának köszönhetően olyan közösségi hangulat alakult ki, amely hoz valamit a régi, nagy családok erejéből.

GERGELY EDÓ

- „Úgy érzem, jó kezekben van, mert szeretve van, figyelnek rá, számba veszik, és az óvó néni anyai gondoskodásának köszönhetően olyan közösségi hangulat alakult ki, amely hoz valamit a régi, nagy családok erejéből.”

irány a fogászat. Mindezt a hét felé szakadásában, három gyermekkel, szörnyű teherbírást igénylő munkahelye mellett.

Tudtam, anyám nem hibás, azt is, hogy én sem vagyok hibás. Ugyanis már akkor egy fejjel magasabb voltam az átlagnál, ez volt az egyik ok, amiért a leghátsó sorba ültetett az óvó néni. A másik ok pedig az volt, hogy egyszerűen csak nem szeretett. Éreztem ezt. A leghátsó sorban pedig szegény családból származó gyerekek ültek, nyomorúságos háttérrel. Piszkosak voltak, és tetvesek is. A tetű pedig nem válogat,

kellett mennem, nagymamám vigyázott rám. A következő évben aztán már olyan nagy tragédiák nem történtek, mert más óvó nénihez kerültem, de azért megjegyeztem a szüleimnek, addig ne várják, hogy hordjam haza a piros pontokat, pedig tudom a verseket és énekeket, amíg ők is nem kezdik el hordani az óvó néninek a kávékat, csokoládékat. Négy és fél éves fejjel tökéletesen felfogtam, mi történik. Láttam, hogyan működik az akkori rendszer. És a mi gyerekeink is látják, érzik, csápjajkkal letapogatják a mait. Ami változott is, a

Fotó • FULOP ZOLTÁN

Pályázati felhívás gyakorló tanítók részére

A Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézete pályázatot hirdet gyakorló tanítók részére, a helyi tantervbe beilleszthető választható tantárgyak tervének a kidolgozására.

A pályázat célja

Igényes módszertani segédanyag összeállítása és kiadása az elemi oktatási-nevelési folyamatban sikeresen alkalmazható, illetve a gyakorlatban már kipróbált és hatékonynak bizonyult választható tantárgyak terveiből.

Az elkészült kötet – reményeink szerint – hasznos kiadvánnyá válik majd mind a gyakorló tanítók, mind az óvodapedagógus- és tanítóképzésben résztvevő hallgatók számára, ugyanakkor a véglegesítő és fokozati vizsgára készülő tanítók is sikeresen használhatják a felkészülésben. A tervezett módszertani kiadvány az adott téma elméleti és gyakorlati megközelítését egyaránt tartalmazná, bemutatkozási lehetőséget nyújtva a gyakorló tanítók számára, ugyanakkor ötleteket adna kipróbált választható tantárgyak beillesztésére az iskolák helyi tantervébe.

A pályázók köre

Olyan gyakorló tanítók jelentkezését várjuk, akik egyéni módon kidolgozták a választható tantárgyak tervét, és sikeresen alkalmazták oktató-nevelő tevékenységük során. A pályázók csak egyetlen pályamunkával jelentkezhetnek.

Pályázati témák

Az elemi oktatás alaptantervébe szervesen illeszkedő, eredeti, a tanítók által önállóan kidolgozott és az iskolai oktató-nevelő tevékenység során kipróbált választható tantárgy tervének benyújtását várjuk bármely tantárgyból, illetve műveltségi területéről.

A benyújtott pályázatok elbírálása

A pályamunkák elbírálásának fontos szempontja, hogy a benyújtott opcionális terv a kötelező tantárgyak követelményrendszerétől eltérő, új fejlesztési követelményeket tűzzön ki, valódi választási lehetőséget nyújtva a tanulók számára a feldolgozott tartalmak, feldolgozási módok (oktatási stratégiák, módszerek, eljárások) és taneszközök tekintetében. Pályázni kizárólag önállóan kidolgozott, illetve a gyakorlatban ki is próbált választható tantárgy tervével lehet. A beérkezett pályamunkákat háromtagú szakmai bizottság bírálja el. A kedvező bírálatban részesülő pályamunkákat a fent bemutatott módszertani kiadványban jelentetjük meg.

A pályázat tartalmi követelményei

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó nevét, munkahelyének megjelölését, valamint a kidolgozott

pályamunkát, azaz a választható tantárgy tervét, amelynek az alábbi elemeket kell tartalmaznia:

- az opcionális/választható tantárgy neve;
- az opcionális jellege: egy adott tantárgyhoz, egy adott műveltségi területhez illeszkedik-e, vagy több műveltségi területet fog át;
- az opcionális időtartama: féléves, éves vagy nagyobb időszakot átfogó;
- az osztály megjelölése;
- infrastrukturális feltételek (terem, didaktikai eszközök stb.);
- indoklás;
- a tantárgy követelményrendszere: általános fejlesztési és részletes fejlesztési követelmények;
- tanulási tevékenységek;
- tanulási tartalmak;
- értékelési módok;
- könyvészet;
- módszertani ajánlások: a megvalósítás tapasztalatai tömör összefoglalása módszertani javaslatok formájában.

Az opcionális tantárgy tevékenységei során készült fényképek is beküldhetők! Javasoljuk, hogy a pályázók mellékletként csatoljanak néhány szemelvényt is a pályamunkához a gyermekek munkáiból.

A pályázat formai követelményei

A formai követelményeket tartalmazó modellt a regisztráció után kapja meg a pályázó. Pályázni kizárólag a formai követelmények betartásával lehet. Az anyag terjedelme: 5–10 oldal.

A pályázatok benyújtásának módja

A pályázóknak előzetesen jelezniük kell részvételi szándékukat az alábbi címek valamelyikén:

ambrusagnes@yahoo.com, peter.lilla@gmail.com és ngabriella77@gmail.com. A regisztráció után megkapják elektronikusan a formai követelményeket tartalmazó sablont. Regisztrációkor kérjük, adják meg nevüket, munkahelyüket, valamint az opcionális tantárgy nevét, amellyel pályázni szeretnének. A regisztráció nincs határidőhöz kötve, folyamatosan történik a pályázat ideje alatt. A pályamunkák benyújtásának végső határideje 2012. január 5. Határidőn túl benyújtott, illetve a formai követelményeknek nem megfelelő pályamunkákat nem fogadunk el.

Részletesebb felvilágosítás dr. Ambrus Ágnes-től (ambrusagnes@yahoo.com), dr. Péter Lillától (peter.lilla@gmail.com) és dr. Stark Gabriellától (ngabriella77@gmail.com) kérhető emailben.

DR. DEMÉNY PIROSKA
egyetemi adjunktus

A Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet igazgatója

A tanügyi törvényhez kapcsolódó metodológia

Kidolgoztak egy újabb módszertant, amely az alacsony látogatottságú osztályok szervezésére és működésére vonatkozik. Ez az Oktatási, Kutatási, Ifjúsági és Sportminisztérium 5545/2011-es számú rendelete, amely azoknak a diákoknak szól, akik meghaladták három évvel az iskolai korhatárt. Az első osztályt 7 éves korban kellene kezdeniük és 19 éves korban kellene végezniük, ez esetben maximum két alkalommal ismételtet osztályt a diák, vagy maximum 2 évvel halaszthatja tanulmányait. Ha már három évvel meghaladja a 19. életévet, és nem fejezte be a 12. osztályt, abban az esetben jogában áll az alacsony látogatottságú osztályokban ezt elvégezni. A közoktatási intézmények bármelyikében elméletileg működhetnek ilyen osztályok, ha van rá igény. Ezen osztályok működését a megyei tanfelügyelőségek szabályozzák, ha az iskolák igényelik megalakulásukat.

Az 5545/2011-es rendelet első mellékletének második fejezetében megtalálható a beiratkozáshoz szükséges iratok listája, illetve a beiratkozások időszakára vonatkozó pontosítások. A módszertanban foglaltak a 2012–2013-as iskolaévtől lépnek életbe.

A Bölcs Diákok – országos szintű vetélkedő 2011–2012

Az idei évben újra elindult a Bölcs Diákok – országos szintű vetélkedő a Communitas Alapítvány és a *Magyaroktatás.ro* közös szervezésében. Az interdiszciplináris versenyre november 9-ig lehetett jelentkezni, 4–5 fős diákcsoportoknak. A jelentkezési lapokat összegezve elmondhatjuk, hogy igen nagy volt az érdeklődés a vetélkedő iránt. Míg a tavaly 60 csapat, közel 200 diák jelentkezett 8 megyéből és 28 különböző tanintézményből, az idén majdnem háromszor ennyien kapcsolódtak be: 149 csapat, közel 600 diák 12 megye 54 iskolájából. Az idei

tanévben a verseny néhány ponton módosult. Így például: egy fordulóval rövidebb és március végén ér véget, míg tavaly 5 forduló volt és júniusban a döntővel végződött. Az idei versenyre a történelmi korok alapján választjuk a témákat, tavaly kontinensek képztek a verseny tematikáját. A döntőbe az első nyolc csapat jut be, tavaly húsz csapat volt döntős. Az idén a döntős csapatok mindegyikét egyhetes nyári táborozással jutalmazzuk, ahol megküzhetnek az első három helyért, a tavaly a döntő levelezés formájában történt, és az első három csapat egy nyári túlélő élménytáborban részesült. Az idén nincs benevezési díj, a táborozást és a verseny minden költségét a Communitas Alapítvány finanszírozza, míg tavaly az első három csapat táborozását a benevezési díjakból fedezték.

MIHÁLYFALVI KATALIN

Pályáz(z)atok

XI. Cultura Nostra történelmi vetélkedő

Pályázati / jelentkezési határidő: 2011. 11. 30.

A Pannonhalmi Bencés Főapátság és a Rákóczi Szövetség tizenegyedik alkalommal hirdeti meg Cultura Nostra címmel történelmi versenyét, melynek idei témája: Magyarország története 1301–1437 között. A versenyen anyaországi és határon túli, 14–18 év közötti magyar középiskolások egyaránt részt vehetnek – 3 fős csapatokban képviselve iskolájukat. A vetélkedő küldetése a magyar fiatalság összetartozás-tudatának megerősítése és a magyar történelem egy-egy fontos fejezetére vonatkozó ismeretek elmélyítése. A két szervező intézmény egyetértése alapján a vetélkedő a Kárpát-medence egész területéről szólítja meg a középiskolákat.

Helye és ideje:

Az első forduló feladatsorát a verseny honlapjáról tölthetik le a csapatok 2011. december 8-án, csütörtökön 14 órakor, amelyet kitöltés után, legkésőbb aznap 16 óráig kell visszaküldeniük. A második, regionális forduló fel-

adatlapját a Kárpát-medence különböző városaiban készítik el a résztvevők 2012. február 7-én. A szóbeli döntő a Pannonhalmi Főapátságban 2012. március 30. és április 1. között kerül megrendezésre, melyre a legjobb teljesítményt elért 10 csapatot hívjuk meg. A döntőbe jutott csapatokat nyári jutalomutazáson is vendégül látjuk Herenden, Bábólnán, Tihanyban és Pannonhalmán. A felkészüléshez ajánlott szakirodalom szeptember 20-tól érhető el honlapunkon! Jelentkezni 2011. november 30-ig a culturanostra.bences.hu weblapunkon lehet a diákok nevének, iskolájának és felkészítő tanárának megjelölésével. A jelentkezéskor e-mailcímet is kérünk megadni, ahova a versennyel kapcsolatos információkat postázzuk. Minden jelentkezett csapat önálló e-mailcímmel kell rendelkezzen, mely egyben bejelentkezési névként is működik honlapunkon.

<http://culturanostra.bences.hu/verseny/felhivas.html>